

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJĄ, LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJĄ, VALSTYBINĘ ENERGETIKOS INSPEKCIJĄ PRIE ENERGETIKOS MINISTERIJOS

2014-05-22 Nr. 4D-2013/1-1073
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau vadinama – Komisija), Energetikos ministerijos (toliau vadinama – EM arba Ministerija), Valstybinės energetikos inspekcijos (toliau vadinama – VEI arba Inspekcija) pareigūnų veiklos (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo keliamą problemą, susijusią su šilumokaičio remontu ir (arba) jo pakeitimu/ nepakeitimu Pareiškėjo Name ir kituose Joniškio miesto daugiabučiuose namuose ir apmokėjimu už šiuos darbus.

Pareiškėjas pateikė Skundo papildymo dokumentus.

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „Šilumos tinklų priežiūrai mokame į A, UAB, po 0,17–18 cnt. m kv. remonto darbams. Įsismagino rinkti pinigus už šilumokaičio keitimą po 4600 Lt. Namų turinčių juos yra gal 130–140 [...] niekas nematė, kad juos keistų. Centrinį kraną pasuka – gedimas, [...] atsuka – jau karštas vėl vanduo – „šilumokaitis pakeistas“ – 4600 Lt atskaitomi per sąskaitas. Gyventojai [...] nesupranta, tuo naudojasi. Joniškio policija „tyrė“, [...] nenustatė, kas konkrečiai keitė, kokios šaltkalvių pavardės [...], tik vertė pasirašyti, kad mokėti pinigus, tai reiškia žmonės „patys norėjo pirkti“. Taip nebuvo. [...] Taip susitvarkė su 6 daugiabučiais nuo 2013 m. sausio [...]. Skundėmės į visas institucijas ir instancijas, Šiaulių apygardos prokuratūrą, Aplinkos ministeriją, Kainų kontrolės komisiją – visi vėl persiunčia Savivaldybei [Joniškio rajono savivaldybės administracijai] spręsti. Gerai, kad ne pačiam šaltkalviui, kuris saikdino rašytis, kad „norime pirkti šilumokaitį.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Energetikos ministerija pirmą kartą persiuntė Šiaulių VE inspekcijai [Valstybinės energetikos inspekcijos Šiaulių teritoriniam skyriui] [...], atrašė pareiškėjui – patikslinti visus duomenis apie rašantįjį [...]. Antrą kartą vėl EM siunčia į Šiaulių VE inspekciją, inspekcija netyrė, persiuntė savivaldybei su nurodymu atsakyti į visas institucijas; kaip panašu, kad visi laikytusi vienodo sprendimo – „mokėti gyventojams“? Organizuotų nusikaltimų biuras?“

2.3. „[...] nusiųsta VRM [Vidaus reikalų ministerijai], [...] liepta atsakyti VKEKK [Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai]. Atsakė 2013-07-05 Nr. R2-2033 [...]. Pagal tą atsakymą remdamiesi EM įsakymu 2011-10-27 Nr. 1-263 (nuo 2011-11-01) tai Šilumos ūkio įstatymo naujosios pataisos ir mes matome, kad „šilumokaičio keitimą privalo atlikti šilumos punkto savininkas, t. y. šilumos tiekėjas savo lėšomis“ [...]. Mes prašėme VKEKK, kad atsiųstų tą iškarpa, kurioje įrašyta, kaip kad rašo [...], „kurias vėliau turėtų padengti daugiabučio namo butų ir

kitų patalpų savininkai“. Neatsiuntė. [...] O tokių kompensacijų 2009 m. įsakyme, tokie žodžiai yra, tačiau juos keičia naujojo Šilumos ūkio įstatymo pataisos, įsigaliojusios nuo 2011-11-01 [...].“

2.4. „Už šilumos tinklų priežiūrą mokame po 0,018 cnt. m kv. Namų 140 po 1500 kv. m šildymo plotas, į mėnesį surenka apie 37000 Lt. Vargšai? Dar nori surinkti [...] už šilumokaičius? [...].“

2.5. „[...] įrodėme, kad naujasis Šilumos ūkio įstatymas nurodo, kad šilumokaitį keičia šilumos tiekėjas savomis lėšomis. Ir tokių reikalavimų „... kurias vėliau turėtų padengti daugiabučių namų savininkai...“ nėra.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus: „išaiškinti klausimą dėl daugiabučių gyv. namų šilumos tiekimo šilumokaičių remonto ar jų keitimo apmokėjimo.“

4. Su Skundu pateikta:

4.1. [...] daugiabučių namų gyventojų (taip pat ir Pareiškėjo) pareiškimą (2013-05-29) (adresatas nenurodytas, yra Pareiškėjo priedas „buvo siųstas VRM“).

4.2. Komisijos 2013-07-05 raštą Nr. R2-2033, adresuotą Pareiškėjui ir Vidaus reikalų ministerijai. Rašte nurodoma, kad:

4.2.1. „Komisija gavo Energetikos ministerijos 2013-04-05 raštą Nr. (17.3-16)-3-1315 „Dėl investicijų į šilumos punktus atsipirkimo ir apsaugos“. Rašte Energetikos ministerija pažymėjo, kad Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros apraše [patvirtintame Energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-229] (toliau vadinama – Aprašas) [...] į privalomųjų priežiūros darbų sąrašą neįtrauktus šilumos punkto remonto ir atstatymo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai. Įmokų dydis ir terminas turėtų būti suderintas šilumos punkto savininko ir daugiabučio namo butų savininkų [...] sutarimu. [...] priežiūros tarifas ir jį sudarantys išlaidų dydžiai yra tiesiogiai apibrėžti [...], papildomai šilumos punkto savininko ar prižiūrėtojo atliktos investicijos bei remonto darbų sąnaudos yra padengiamos daugiabučio [...] savininkų bendru sutarimu nustatytais įmokomis, kurios šiuo atveju nėra įtrauktos į priežiūros tarifą.“

4.2.2. „Minėtą šilumos punkto remonto ir atstatymo išlaidų padengimo režimą lėmė Įstatymo [Šilumos ūkio įstatymo] 2, 3, 20, 22, 28, 31, 32 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas [...], į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. [...] šilumos punktas yra ilgalaikė investicija, kuria daugiabučio namo butų savininkai naudojami ir eksploatuoja neatlygintinai. [...] esant naudojamam turto gedimui, esami naudotojai privalo kompensuoti savininko patirtas turto atstatymo [...] išlaidas, [...]. Jeigu daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai šilumos punkto įrenginių bendrosios nuosavybės teise nevaldo, bendroji nuosavybė gali būti įgyjama Civilinio kodekso [...] nurodytais pagrindais. Įstatyme nėra įtvirtintos pareigos šilumos tiekėjams perduoti, o daugiabučių namų [...] savininkams išpirkti šilumos punktus, taip pat nėra ir patvirtintos tam specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių perdavimą daugiabučių namų savininkams, tačiau [...] turi teisę ir galimybę savanoriškai inicijuoti šilumos punktų nuosavybės perdavimą ar perėmimą aukščiau nurodytais būdais.“

4.2.3. „[...] darytina išvada, kad šilumos punkto įrangos ir keitimo sąnaudas turėtų padengti daugiabučio namo [...] savininkai.“

4.2.4. „Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių [...] 141.2 punktas nustato, kad namo valdytojas (administratorius) turi teisę keisti, rekonstruoti arba atjungti pastato šilumos įrenginius [...] nustatyta tvarka [...]. [...] prižiūrėtojas [...] atsako už [...] jam prižiūrėti pavestų šilumos įrenginių būklę ir priežiūrą [...]. Administratorius turi teisę keisti šilumos punkto įrenginius ir rinkti iš gyventojų pinigines lėšas įrangos ir jos pakeitimo darbams padengti [...].“

4.2.5. „[...] dėl Jūsų Namų administratoriaus veiksmų teisėtumo keičiant šilumos punkto įrangą galite kreiptis į Savivaldybę.“

5. Su Skundo papildymo dokumentais pateikta:

5.1. Skundo papildymo raštas, kuriame Pareiškėjas nurodo, jog „mūsų parašai įrodo, kad tikrai vyksta kažkas ne taip, kaip rodo naujosios Šilumos ūkio įstatymo pataisos [...], „reketas“ kažkodėl sustojo [...]. Iš to matyti, kad neteisėtai buvo reikalaujama mokėti. Atseit patys žmonės norėjo pirkti. Nesąmonė.“

5.2. Papildytas [...] daugiabučių namų gyventojų (taip pat ir Pareiškėjo) pareiškimas (2013-05-29) (šios pažymos 4.1 punktas), kuriuo prašoma „ištirti ir priimti atitinkamas priemones dėl mūsų manymu, neteisėtų mokesčių rinkimų dėl C ir A šilumos punktų savininkų tiekiamos šilumos, šilumos punktų priežiūros ir šilumokaičių keitimo mokesčių. [...] Pateikiame Šilumos ūkio įstatymo pataisas, komentuojamas energetikos ministro patarėjo [...]: „šilumokaičio keitimą privalo atlikti šilumos punkto savininkas, t. y. šilumos tiekėjas, savo lėšomis“, po šių žodžių Savivaldybė ir Energetikos ministerija prideda žodžius „kurias vėliau turėtų padengti daugiabučių butų savininkai“. Tokių „vėliau padengti“ Šilumos ūkio įstatymo pataisoje nenurodoma. [...] už šilumos tinklų priežiūrą mokame A. [...] iš šių duomenų matoma, kad mokestis gyventojams už šilumokaičio keitimą yra neteisėtas [...] pasipinigavimas [...]. Prašome stabdyti iš gyventojų reikalaujamą mokesčių veiksmą, kas jau priverstinai sumokėjo, pareikalauti grąžinti. Išsiaiškinti, ar teisėtai ir pagrįstai Energetikos ministerija nurodo [...], kad „už daugiabučio šilumos punkto šilumokaičio ir kt. įrengimų remontą ar jų keitimą privalo padengti, pirkti daugiabučio gyventojai“? Naujasis Šilumos ūkio įstatymas to nenurodo. [...] prašome pavesti PK [Policijos komisariatui] ar prokuratūrai ištirti dėl galimo šilumokaičių keitimo veiksmo jų nekeičiant, tik imamus mokesčius už jų tariamą pakeitimą [...].“ Raštu taip pat prašoma „1. išsiaiškinti, ar teisingai ir pagrįstai Energetikos ministerija nurodo, kad „už daugiabučio šilumos punkto šilumokaičio ir kt. įrengimų remontą ar jų keitimą privalo padengti, pirkti daugiabučio gyventojai/ Naujasis šilumos ūkio įstatymas to nenurodo. [...] 2. Pavesti PK ar prokuratūrai (Joniškio – jau tyrė, nepageidaujami tokie, šališki) ištirti dėl galimo šilumokaičių keitimo veiksmo jų nekeičiant, tik imant mokesčius už jų tariamą pakeitimą [...]. 4. Grąžinti gyventojams iš jų išskaičiuotas pinigines sumas.“

5.3. Kiti Skundo papildymo raštai, kuriuose keliama šilumokaičio remonto atlikimo/neatlikimo ir išlaidų apmokėjimo pateikimo gyventojams problema.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Pareiškėjas buvo pateikęs Seimo kontrolieriui skundą dėl Generalinės prokuratūros pareigūnų veiklos (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo Skunde nurodytą problemą dėl šilumokaičio remonto atlikimo/neatlikimo ir išlaidų apmokėjimo pateikimo gyventojams ir prašymo atlikti procesinius veiksmus (kreiptis į specialistus dėl ekspertizių atlikimo). Seimo kontrolierius 2013-01-16 raštu Nr. 4D-2013/1-40/3D-142 Pareiškėjui nurodė, kad atsisakyta tirti jo skundą dėl Generalinės prokuratūros veiklos, nes prokurorų proceso veiklą kontroliuoja aukštesnysis prokuroras ir teismas, kurie turi teisę nustatyti prokurorų padarytus proceso įstatymų pažeidimus ir panaikinti neteisėtus sprendimus.

7. Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19, 20 straipsniais, kreipėsi į Energetikos ministeriją, Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją (Komisiją), Valstybinę energetikos inspekciją (Inspekciją), Joniškio savivaldybės administraciją (Savivaldybę), Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą prašydamas pateikti informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus (toliau vadinama – Paklausimas):

7.1. Komisijos – nurodyti, kam priklauso Pareiškėjo Namų šilumos punkto įrenginiai (šilumokaitis), kas ir koku juridiniu pagrindu yra paskirtas Namų šilumos punkto (taip pat šilumokaičio) prižiūrėtoju (Prižiūrėtojas) ir atsakingas už Namų šilumos punkto priežiūrą, ar Komisija atlieka asmenų, vykdančių (atsakingų už) daugiabučių namų šilumos sistemų (taip pat

šilumos punktu) priežiūrą (eksploataciją), kokią Namu Prižiūrėtojo veiklos priežiūrą ir kontrolę Komisija yra atlikusi, ar buvo nustatyti pažeidimai, kokie buvo priimti sprendimai ir jų motyvai, kokios buvo taikytos poveikio priemonės, pateikti motyvuotus paaiškinimus, kad šilumos punkto savininko (ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų) ar prižiūrėtojo atliktos papildomos investicijos bei remonto (išskyrus smulkujį remontą) darbų sąnaudos nėra įtraukiamos į priežiūros tarifą ir padengiamos daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų lėšomis (įmokomis), kaip apskaičiuojamos ir kokia tvarka pateikiamos daugiabučio namo savininkams apmokėti įmokos už papildomas investicijas bei remonto darbus šilumos punkte, kai įmokos nėra įtraukiamos į šilumos punkto priežiūros tarifą, kas kontroliuoja šių įmokų apskaičiavimą ir t. t.;

7.2. Inspekcijos – nurodyti, kam priklauso Namu šilumos punkto įrenginiai (šilumokaitis), kas ir koku juridiniu pagrindu yra paskirtas Namu šilumos punkto (taip pat šilumokaičio) prižiūrėtoju (Prižiūrėtojas) ir atsakingas už Namu šilumos punkto priežiūrą, kokią Namu Prižiūrėtojo veiklos priežiūrą ir kontrolę Inspekcija yra atlikusi, ar buvo nustatyti pažeidimai, kokie buvo priimti sprendimai ir jų motyvai, kokios buvo taikytos poveikio priemonės, kokia tvarka turi būti nustatoma (priimamas sprendimas), kad yra būtini papildomi šilumos punkto remonto ir atstatymo darbai, neįtraukti į privalomų darbų sąrašą, ar priimant minėtus sprendimus dalyvauja (turi dalyvauti) daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkai, koku juridiniu pagrindu vadovaujantis šilumos punkto savininko (ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų) ar prižiūrėtojo atliktos papildomos investicijos bei remonto darbų sąnaudos padengiamos daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų lėšomis (įmokomis), kaip apskaičiuojamos daugiabučio namo savininkams tenkančios įmokos už papildomas investicijas bei remonto darbus šilumos punkte, kai įmokos nėra įtraukiamos į šilumos punkto priežiūros tarifą, kas kontroliuoja šių įmokų apskaičiavimą; ir t. t.;

7.3. Energetikos ministerijos – pateikti nuomonę, ar galiojantis teisinis reglamentavimas, kuriuo nustatoma, kad daugiabučio namo savininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso bendrojo naudojimo objektai, įskaitant šilumos punktą, kad draudžiama perduoti tretiesiems asmenims (kurie nėra daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai) daugiabučio namo šilumos punktą (jo įrenginius) (Civilinio kodekso 4.82 str. 1 d., Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 2 str. 15 d., Šilumos ūkio įstatymo 2 str. 38 d.), yra tinkamas, ar pirmiau nurodytoms teisės aktų nuostatomis neprieštarauja Šilumos ūkio įstatymo 20 straipsnio nuostatos, reglamentuojančios, kad šilumos punktai nuosavybės teise priklauso tiek daugiabučio namo savininkams, tiek šilumos tiekėjui ar trečiajam asmeniui, nurodyti, kaip sprendžiami klausimai dėl daugiabučių namų šilumos punktų, kurių savininkas yra (buvo) šilumos tiekėjas ar trečiasis asmuo, perdavimo / neperdavimo daugiabučių namų savininkams, dėl daugiabučių namų šilumos punktų, kurių savininkas yra (buvo) šilumos tiekėjas ar trečiasis asmuo, remonto (pakeitimo) išlaidų padengimo, kokių buvo imtasi (numatoma imtis) priemonių, pateikti motyvuotus paaiškinimus, pagrindžiančius teiginius, kad daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai turėtų padengti ne savo turto – šilumos punkto – remonto ir atstatymo darbus, neįtrauktus į privalomųjų priežiūros darbų sąrašą, kai šiuos darbus savo lėšomis atliko daugiabučio namo šilumos punkto įrenginių savininkas – šilumos tiekėjas ar trečiasis asmuo, kaip apskaičiuojamos ir paskirstomos įmokos daugiabučių namų savininkams už daugiabučio namo šilumos punkto įrenginių, kurių savininkas yra šilumos tiekėjas ar trečiasis asmuo (t. y. ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai), priežiūrą, atnaujinimą, taip pat įmokos už papildomas investicijas bei remonto darbus, kai įmokos nėra įtraukiamos į šilumos punkto priežiūros tarifą, kas kontroliuoja šių įmokų apskaičiavimą, pateikti nuomonę, ar esamas teisinis reglamentavimas, įskaitant prievolės padengti ne savo turto remonto ir atstatymo (šiuo atveju – Namu šilumokaičio pakeitimo) išlaidas nustatymas daugiabučio namo savininkams, nepažeidžia daugiabučio namo savininkų – vartotojų interesų ir t. t.;

7.4. Savivaldybės – nurodyti, kam priklauso Namu šilumos punkto įrenginiai (šilumokaitis), kas ir koku juridiniu pagrindu yra paskirtas Namu šilumos punkto (taip pat šilumokaičio) prižiūrėtoju (Prižiūrėtojas) ir atsakingas už Namu šilumos punkto priežiūrą, kokią Namu Prižiūrėtojo veiklos priežiūrą ir kontrolę Savivaldybė yra atlikusi, ar buvo nustatyti pažeidimai,

kokie buvo priimti sprendimai ir jų motyvai, kokios buvo taikytos poveikio priemonės, pateikti informaciją ir paaiškinimus, kokių buvo imtasi priemonių, siekiant išspręsti Pareiškėjo keliamą problemą dėl galimai neatliktų šilumokaičio keitimo darbų ir jų apmokėjimo pateikimo Namu butų ir kitų patalpų savininkams; jeigu nebuvo imtasi priemonių – pateikti motyvuotus paaiškinimus, kodėl, ar buvo nustatyta pažeidimų Namu gyventojų sprendimų priėmimo, informavimo, rangovo parinkimo, rangos sutarties vykdymo srityse, pateikti informaciją ir paaiškinimus apie Savivaldybės priimtus sprendimus ir jų vykdymą, pažeidimų (jei jų buvo) pašalinimą ir t. t.

7.5. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos – įvertinti galiojančius teisės aktus ir kitus dokumentus, kuriais vadovaujantis buvo nustatyti Namu šilumos punkto priežiūros (eksploatavimo) paslaugų ir šilumokaičio remonto (pakeitimo) darbų apmokėjimas, tarifai, sutarties (sutarčių) dėl Namu šilumokaičio priežiūros ir remonto (pakeitimo) sąlygos, ir pateikti nuomonę, ar sutarties (sutarčių) nuostatos nepažeidžia Namu gyventojų – vartotojų teisių; prireikus imtis atitinkamų priemonių ir apie tai informuoti; pateikti nuomonę, ar esamu teisiniu reglamentavimu, susijusiu su šilumos punktų priežiūra (eksploatavimu) ir apmokėjimo nustatymu, visapusiškai užtikrinama vartotojų teisių apsauga, pateikti nuomonę, ar esamu teisiniu reglamentavimu, susijusiu su šilumos punktų priežiūra (eksploatavimu) ir apmokėjimo nustatymu, visapusiškai užtikrinama vartotojų teisių apsauga.

8. Komisija, atsakydama 2014-02-06 raštu Nr. R2-375 ir 2014-02-27 raštu Nr. R2-640, Seimo kontrolierių informavo:

8.1. „[...] į šildymo ir karšto vandens sistemų (taip pat šilumos punktų) priežiūros tarifus yra įtraukiamos tik sąnaudos, susijusios su pastato šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų priežiūra. [...] sąnaudos, susijusios su šilumos punktų remontu ar būklės atstatymu, į šildymo ir karšto vandens sistemų (taip pat šilumos punktų) priežiūros tarifus nėra įtraukiamos“;

8.2. „[...] 2013 m. birželio 5 d. Komisija gavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Bendrojo departamento 2013 m. birželio 4 d. raštu Nr. 1D-5493 persiūtą Pareiškėjo ir kitų Joniškio miesto [...] daugiabučių gyvenamųjų namų gyventojų prašymą [...] dėl šilumos punkto įrangos keitimo. [...]. Komisija, įvertinusi prašyme keliamų klausimų pobūdį bei Komisijos kompetenciją šioje srityje, nurodė, jog dėl šilumos punktų remonto ir atstatymo darbų atlikimo ir apmokėjimo už juos tvarkos Energetikos ministerija yra išdėsčiusi savo poziciją 2013 m. balandžio 5 d. raštu Nr. (17.3-16)3-1315 [...] (šios pažymos 4.2.1 punktą). Komisija papildomai informavo Pareiškėją ir kitus Joniškio miesto [...] daugiabučių namų gyventojus apie galimybę kreiptis į savivaldybę dėl namo administratoriaus veiksmų teisėtumo keičiant šilumos punkto įrangą.“

8.3. „[...] vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, šilumos punktas nuosavybės teise gali priklausyti šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, arba butų ir kitų patalpų savininkams. Šilumos ūkio įstatymas įtvirtina daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų teisę įgyti šilumos punkto įrenginius bendrosios dalinės nuosavybės teise, jeigu namo butų ir patalpų savininkai šilumos punkto įrenginių bendrosios nuosavybės teise nevaldo. [...] minėta Šilumos ūkio įstatymo nuostata galiojo ir iki 2011 m. rugsėjo 29 d. priimto Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 2, 3, 20, 22, 28, 31, 32 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo [...] įsigaliojimo.“

8.4. „[...] Įstatymu buvo pakeistas šilumos punktų priežiūros bei su tuo susijusių kainodaros klausimų reglamentavimas. [...] Įgyvendindama šiuos pakeitimus bei remdamasi Įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, Komisija 2011 m. spalio 26 d. nutarimu Nr. O3-325, 2011 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. O3-426 pakeitė Šilumos kainų nustatymo metodiką, patvirtintą Komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96, *panaikindama galimybę įtraukti į šilumos kainą sąnaudas, susijusias su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis*, [...] pakeitė šilumos tiekimo įmonėms nustatytas bazinių kainų dedamąsias, panaikindama šilumos perdavimo bei šilumos, patiektos iki pastato šilumos įvado, kainų diferencijavimą. Ankstesnė Šilumos ūkio įstatymo redakcija, galiojusi iki 2011 m. lapkričio 1 d., numatė šilumos kainos diferencijavimą pagal šilumos punktų nuosavybę, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas. Tai reiškia, jog tais atvejais, kai šiluma tiekama iš šilumos tiekėjui priklausančių šilumos punktų, į šilumos

kainą papildomai buvo įtrauktos šilumos punktų nusidėvėjimo, priežiūros ir remonto sąnaudos.“

8.5. „Komisijai panaikinus [2011 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. O3-426] šilumos kainų diferencijavimą pagal nuosavybės teisės subjektą, buvo panaikintas ir daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalių tarifų diferencijavimas. [...] Komisija priėmė atitinkamus anksčiau nurodytus sprendimus, tai yra suderino įgyvendinamųjų teisės aktų reguliavimo principus su Įstatymo nuostatomis“.

8.6. „Komisija [...] 2011 m. spalio 14 d. raštu Nr. R2-2006 ir vėlesniais raštais pateikė Energetikos ministerijai savo pastabas ir pasiūlymus dėl šilumos punkto savininko ir prižiūrėtojo atsakomybės, priežiūros funkcijų vykdymo, šilumos punktų remonto ir atstatymo lėšų kaupimo ir panaudojimo, investicijų ir kitų su Įstatymo įgyvendinimu susijusių klausimų reglamentavimo. [...]“.

8.7. „Komisijos veiklą apibūdinantys teisės aktai nenumato Komisijos pareigos atlikti asmenų, vykdančių daugiabučių namų šilumos sistemų (taip pat šilumos punktų) priežiūrą, kontrolės. [...] Vadovaujantis Komisijos nuostata, [...] 10.19 punktu, Komisija prižiūri [...] Komisijos tvirtinamose metodikose įtvirtintų įmokas už priežiūros paslaugas ir įmokų už priežiūros paslaugų teikimą taikymą.“

8.8. „[...] atsižvelgiant į Komisijos kompetenciją, nustatytą teisės aktuose, Komisija neturi galimybių savo priimamais sprendimais reglamentuoti šilumos punktų remonto bei būklės atstatymo klausimus, nes Komisijos tvirtinama Daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalių tarifų nustatymo metodika reglamentuoja tik daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalių tarifų nustatymo tvarką. Iš šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalių tarifų yra apmokama tik už atliktus darbus, numatytus Apraše.“

8.9. „[...] šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo (eksploatuotojo) veiklą kontroliuoja [...] Inspekcija [...], kuri, [...] nustatiusi, kad [...] prižiūrėtojo (eksploatuotojo) veikla neatitinka Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo reikalavimų, [...] gali skirti piniginę baudą.“

8.10. „[...] klausimas dėl šilumos punktų, priklausančių karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, remonto darbų apmokėjimo teisės aktuose vis dar nėra reglamentuotas. [...] Komisija pagal savo kompetenciją nėra įgaliota įtvirtinti tvarkos ir priimti sprendimų dėl daugiabučio namo savininkams nuosavybės teise nepriklausančių šilumos punktų remonto ar atstatymo apmokėjimo tvarkos [...]. Komisija imsis papildomų veiksmų tuo atveju, jeigu aukštesnės teisinės galios teisės aktai numatys papildomą minėtų klausimų reglamentavimą.“

8.11. „Teikdama siūlymus dėl galimo teisinio reglamentavimo tobulinimo, Komisija 2012 m. birželio 28 d. raštu Nr. R2-1567, adresuotu Energetikos ministerijai, pažymėjo, kad siekiant išvengti esamos situacijos, kai nėra subjektų, privalančių atlikti šilumos punktų atstatymo (rekonstrukcijos) darbus, siūlytina Šilumos ūkio įstatyme numatyti tvarką, pagal kurią šilumos punktų atstatymo (rekonstrukcijos) darbai būtų atliekami pagal tarp šilumos punkto savininko ir valdytojo sudarytą sutartį, kurioje be kitų nuostatų būtų numatoma atsiskaitymo už atliktus atstatymo (rekonstrukcijos) darbus tvarka. Tokių darbų įkainius, kaip ir daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalius tarifus, turėtų nustatyti savivaldybės pagal Komisijos patvirtintą metodiką. Taip pat Komisija pažymėjo, kad, kol nebus sudaryta turto atstatymo (rekonstrukcijos) sutartis, už turto atstatymo (rekonstrukcijos) darbus būtų atsakingi šilumos punktų savininkai. Atitinkamai, Šilumos ūkio įstatyme turėtų būti nustatyta turto atstatymo (rekonstrukcijos) darbų sutarčių standartinės sąlygas tvirtinanti institucija.“

8.12. Prie rašto pridėta:

8.12.1. Komisijos 2011 m. spalio 14 d. raštas Nr. R2-2006 Energetikos ministerijai, Komisijos 2012 m. balandžio 18 d. raštas Nr. R2-922 Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui, Komisijos 2012 m. birželio 28 d. raštas Nr. R2-1567 Energetikos ministerijai, Ministro Pirmininko tarnybai, Alytaus miesto Savivaldybei, kuriais teikiami pasiūlymai dėl Šilumos ūkio įstatymo tobulinimo.

8.12.2. Energetikos ministerijos 2013 m. balandžio 5 d. raštas Nr. (17.3-16)3-1315 (šios

pažymos 4.2.1 punktas). Rašte nurodyta:

a) „Ministerija [...] yra ne kartą išdėsčiusi savo oficialią poziciją dėl dabartinės šilumos punktų remonto sąnaudų apmokėjimo tvarkos, pagal kurią kitus papildomus ir į Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos apraše [...] (Apraše), privalomųjų priežiūros darbų sąrašą neįtrauktus šilumos punkto remonto ir atstatymo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai. Įmoku dydis ir apmokėjimo terminas turėtų būti suderintas šilumos punkto savininko ir daugiabučio namo butų savininkų tarpusavio susitarimu.“

b) „[...] daugiabučiame name esantis šilumos punktas yra atlikta ilgalaikė investicija, kuria šiuo metu daugiabučio namo butų savininkai naudojami ir eksploatuoja neatlygintinai. [...] tokia tvarka suponuoja pareigą esamiems turto naudotojams naudotis turtu taip, kad nepagrįstai nebūtų pabloginta jo būklė bei sumažinta vertė, t. y. esant naudojamam turto gedimui, esami jo naudotojai privalo kompensuoti savininko patirtas turto atstatymo iki gedimo buvusios būklės išlaidas, taip užtikrinant teisėto turto savininko teisę į jo nuosavybės apsaugą. Kadangi šilumos punktai nebuvo priverstinai perimti (nacionalizuoti), [...] teigtina, kad [...] nuosavybės teise priklausančio turto apsauga yra ir toliau užtikrinama.“

c) „Įstatymo pakeitimo projektų aiškinamajame rašte buvo pagrindžiama, kad siūlomu teisiniu reguliavimu yra siekiama ištaisyti šiuo metu susidariusią padėtį, kai prižiūrėtojas ar administratorius vykdydami veiklą vadovaujasi ne daugiabučio namo savininkų interesais, o šilumos tiekėjų ar kitų komunalines paslaugas teikiančių asmenų interesais, siekiama apginti teisėtus daugiabučių namų savininkų interesus, užtikrinant [...] sąžiningą konkurenciją [...].“

d) „[...] šilumos punktų priežiūros veikla nuo 2011 m. lapkričio 1 d. nėra valstybės reguliuojama ta apimtimi, kad šilumos tiekėjams nebenustatomos atliktų investicijų į šilumos punktus atstatymo kainos (tarifai) [...]. [šilumos punkto savininkui – šilumos tiekėjui] nebuvo apribota ar atimta teisė atliktas investicijas (investuotas lėšas) susigrąžinti kitais būdais.“

e) „[...] Įstatyme nesant įtvirtintai pareigai šilumos tiekėjams perduoti, o daugiabučio namo savininkams išpirkti šilumos punktus ir nesant patvirtintos tam specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių perdavimą (perleidimą) daugiabučio namo savininkams, tiek gyventojai, tiek šilumos tiekėjai turi teisę ir galimybę savanoriškai inicijuoti šilumos punktų nuosavybės perdavimą ar perėmimą [...] tokiu būdu realizuojant savo teisę į atliktų investicijų susigrąžinimą.“

f) „[...] apibendrinus gautus tiek [valstybinių] institucijų, tiek šilumos ūkio įmonių ir vartotojų skundus bei pastabas dėl Šilumos ūkio įstatymo naujai įsigaliojusių nuostatų praktinio įgyvendinimo, [...] dėl Įstatymo nuostatų sąlygoto šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas bus siekiama išspręsti įstatyminiu lygmeniu, tai yra inicijuojant Šilumos ūkio įstatymo pataisas ir tokiu būdu užtikrinant teisės aktų hierarchijos principą nepraplečiant įstatymo nuostatų taikymo įgyvendinančiais teisės aktais.“

8.12.3. Vidaus reikalų ministerijos 2013-06-04 raštas Nr. 1D-5493, kuriuo Komisijai persiunčiamas Pareiškėjo pareiškimas (šios pažymos 5.2 punktas).

8.12.4. Komisijos 2013-07-05 raštas Nr. R2-2033 Pareiškėjui (šios pažymos 4.2 punktas).

9. Energetikos ministerija, atsakydama 2014-02-27 raštu Nr. (17.1-16)3-646, Seimo kontrolierių informavo:

9.1. „Energetikos ministerija [Pareiškėjo] ar kitų Joniškio [...] gyventojų ar gyvenamųjų namų bendrijų paklausimų, raštų, skundų dėl Namų šilumos punkto įrenginių priežiūros (eksploatacijos), remonto darbų (šilumokaičio keitimo) atlikimo/neatlikimo, taip pat skundų dėl šių darbų apmokėjimo pateikimo Namų gyventojams 2010-2014 metais nėra gavusi [...].“

9.2. „[...] Įstatyme nesant įtvirtintai pareigai šilumos tiekėjams perduoti, o daugiabučio namo savininkams išpirkti šilumos punktus ir nesant patvirtintos tam specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių perdavimą (perleidimą) daugiabučio namo savininkams, tiek gyventojai, tiek šilumos tiekėjai turi teisę ir galimybę savanoriškai inicijuoti šilumos punktų nuosavybės perdavimą ar perėmimą [Įstatymo] [...] numatytais būdais.“

9.3. „Ministerija, siekdama išspręsti šilumos punktų nuosavybės klausimą ir įgyvendinti šilumos tiekėjų teisę į įvykdytų investicijų į šilumos punktų įrengimą ir (ar) jų modernizavimą susigražinimą, buvo parengusi ir pateikusi derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl šilumos punktų ar jų įrenginių, priklausančių šilumos tiekėjams ar tretiesiems asmenims, išpirkimo ir (ar) perleidimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), kuris reglamentavo šilumos tiekėjų ar trečiųjų asmenų lėšomis įrengtų, renovuotų (atstatytų) ir daugiabučio namo butų ir patalpų savininkams bendrąja daline nuosavybės teise nepriklausančių bendrai naudojamų šilumos punktų ir (ar) jų įrenginių, skirtų šilumos energijai transformuoti pristatymui ir karštam vandeniui gaminti, išpirkimo tvarką. Tačiau atsižvelgiant į tai, jog rengiamo Nutarimo projekto nuostatos reglamentavo asmenų nuosavybės teisinių santykių pasikeitimą bei remiantis CK 1.3 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią Vyriausybės nutarimai ir kitų valstybės institucijų teisės aktai civilinius santykius gali reguliuoti tik tiek, kiek įstatymų nustatyta, t. y. Vyriausybė minėtą Nutarimo projektą galėtų tvirtinti tik esant tiesioginiams įgaliojimams, nustatytiems įstatymo apimtyje. Remiantis aukščiau išdėstyta, minėtas aprašas nebuvo tvirtinamas.

Siekiant išspręsti vykdomų einamųjų stambių šilumos punktų remonto darbų sąnaudų padengimo klausimą, buvo parengtas Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašo (Aprašo) [...] pakeitimo projektas, kuriuo buvo atskirtos „priežiūros“ ir „eksploatavimo“ veiklos, atitinkamai, atskirai apibrėžiant minėtų veiklų vykdymo ir apmokėjimo tvarką. Aprašo projektą derinusios institucijos pateiktose vertinimo išvadose nurodė, kad pateiktas Aprašo pakeitimas neatitinka šiuo metu galiojančių Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo ir Įstatymo nuostatų, todėl minėtas pakeitimas nebuvo tvirtinamas.“

9.4. „[...] tarp šalių nesant rašytinės sutarties susiklostė faktiniai sutartiniai panaudos santykiai [...] CK įtvirtinta [...] panaudos gavėjo pareiga išlaikyti ir saugoti jam perduotą daiktą [...].

9.5. „[...] daugiabučiame name esantis šilumos punktas yra atlikta ilgalaikė investicija, kuria šiuo metu daugiabučio namo butų savininkai naudojami ir eksploatuoja neatlygintinai. [...] tokia tvarka suponuoja pareigą esamiems turto naudotojams naudotis turtu taip, kad nepagrįstai nebūtų pabloginta jo būklė bei sumažinta vertė, taip užtikrinant teisėto turto savininko teisę į jo nuosavybės apsaugą.“

9.6. „Šildymo ir karšto vandens priežiūra atliekama Apraše įtvirtinta tvarka [...] Prižiūrėtojo atsakomybė ir atliekamų darbų mastas nustatomas pastato šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) sutartyje, kurią prižiūrėtojas pasirašo su namo administratoriumi ar daugiabučio namo butų savininkais. Prie [...] sutarties pridedamas privalomų priežiūros (eksploatavimo) darbų sąrašas, nurodant jų periodiškumą bei priežiūros darbų vykdymo instrukciją. [...] Kitus būtinus šilumos punkto remonto, atstatymo ar įrenginių keitimo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti visi daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai. Manome [...] įmokas už daugiabučio namo šilumos punkto remonto ar atstatymo darbus apskaičiuoti ar paskirstyti daugiabučio namo butų savininkams apmokėti turėtų minėtus darbus ir (ar) paslaugas teikiantis, organizuojantis ar tiesiogiai juos finansuojantis subjektas – šiuo atveju prižiūrėtojas.“

9.7. „[...] privalomųjų darbų sąrašą, kurių sąlygotos išlaidos yra atlyginamos iš savivaldybės patvirtinto tarifo, įtvirtina Aprašas. [...] kitus papildomus ir į privalomųjų darbų sąrašą neįtrauktus šilumos punkto remonto, atstatymo ir šiuo atveju įrengimo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti visi daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai. Įmokų dydis ir apmokėjimo terminas turėtų būti suderintas šilumos punkto savininko ir daugiabučio namo butų savininkų tarpusavio susitarimu.“

9.8. „[...] prižiūrėtojo atestacija ir kontrolė bei skundų, susijusių su šilumos ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veikla ar neveikimu, sprendimo ne teisme tvarka nagrinėjimas priskirtas [...] Inspekcijai.“

9.9. „[...] šilumos tiekėjai, vykdydami su savivaldybėmis suderintus investicinius planus, nuo 2003 m. investavo į šilumos punktų įrengimą (naikinant grupines boilerines), kurių sąlygotos sąnaudos, kaip suderintos su investicijos savivaldybe, turėjo būti įtrauktos į šilumos kainą, taip

užtikrinant jų savalaikį padengimą. [...] minėtos [...] sąnaudos į šilumos kainą buvo įtraukiamos netolygiai.“

9.10. „[...] Įstatyme nesant įtvirtintai pareigai šilumos tiekėjams perduoti, o daugiabučio namo savininkams išpirkti šilumos punktus ir nesant patvirtintos tam specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių perdavimą (perleidimą) daugiabučio namo savininkams, remiantis Įstatymo redakcijos 24 straipsnio 2 dalimi, tiek gyventojai, tiek šilumos tiekėjai turi teisę ir galimybę savanoriškai inicijuoti šilumos punktų nuosavybės perdavimą ar perėmimą minėtame straipsnyje numatytais būdais.“

9.11. „Energetikos ministerija, siekdama išspręsti šią problemą ir įgyvendinti šilumos tiekėjų teisę į įvykdytų investicijų į šilumos punktų įrengimą ir (ar) jų modernizavimą susigrąžinimą, buvo parengusi ir pateikusi derinti [...] Vyriausybės nutarimo [...] projektą [...]. Tačiau atsižvelgiant į tai, jog rengiamo nutarimo projekto nuostatos reglamentavo asmenų nuosavybės teisinių santykių pasikeitimą bei remiantis Civilinio kodekso 1.3 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią Vyriausybės nutarimai ir kitų valstybės institucijų teisės aktai civilinius santykius gali reguliuoti tik tiek, kiek įstatymų nustatyta, t. y. Vyriausybė minėtą nutarimo projektą galėtų tvirtinti tik esant tiesioginiams įgaliojimams, nustatytiems įstatymo apimtyje. Remiantis [...] išdėstyta, minėtas Aprašas nebuvo tvirtinamas.“

9.12. „[...] Įstatymo pakeitimo nuostatų sąlygotą šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas bus siekiam išspręsti įstatyminiu lygmeniu, t. y. inicijuojant Įstatymo pataisas, taip užtikrinant teisės aktų hierarchijos principą ir nepraplečiant įstatymo nuostatų taikymo įgyvendinančiais teisės aktais.“

10. Valstybinė energetikos inspekcija (Inspekcija arba VEI), atsakydama 2014-02-20 raštu Nr. 2R-652, Seimo kontrolierių informavo:

10.1. „[...] VEI neturi tokios dokumentacijos [...] ir tokių duomenų nekaupia [Namo šilumos punkto įrenginių (šilumokaičio) priežiūros (eksploatavimo) ir remonto (pakeitimo) sutarties ir kitų dokumentų, kuriais vadovaujantis nustatyti Namo šilumos punkto priežiūros (eksploatavimo) paslaugų ir šilumokaičio remonto (pakeitimo) darbų apmokėjimas, tarifai].“

10.2. „VEI nebuvo gauta Pareiškėjo skundų, prašymų ar paklausimų dėl šilumos punkto įrenginių remonto ar šių darbų apmokėjimo, todėl VEI šiuo klausimu Pareiškėjui nėra teikusi jokių atsakymų [...]. [...] tik 2009 m. VEI buvo nagrinėtas Pareiškėjo skundas dėl energijos apskaitos ir mokėjimų už komunalines paslaugas. Šį Pareiškėjo skundą VEI gavo iš VKEKK [Komisijos], Vidaus reikalų ministerijos ir Energetikos ministerijos, kurie persiuntė skundą VEI pagal kompetenciją. VEI 2009-05-13 raštu Nr. 15-184 [...] priėmė sprendimą [...]. 2009 m. Pareiškėjo skundas ir VEI sprendimas nėra susiję su Seimo kontrolieriaus rašte minėtais klausimais [...]. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui savo Skunde nurodo netikslią ir tikrovės neatitinkančią informaciją.“

10.3. „[...] Įstatymo 20 str. 1 d. numato, kad prie šilumos tiekimo sistemos prijungtas daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemas [...] turi prižiūrėti (eksploatuoti) pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojas (eksploatuotojas). VEI [...] pažymi, kad šiuo metu galiojantys teisės aktai nepakankamai reglamentuoja procedūras ir tvarką bei subjektų teises ir pareigas, kuomet yra sprendžiamas klausimas dėl šilumos punktų įrenginių būklės atkūrimo, įrenginių keitimo ar remonto.“

10.4. „VEI yra valstybinę energetikos kontrolę vykdanči institucija, sprendžianti techninio ir eksploatacinio pobūdžio klausimus – finansinio, kompensacinio ar panašaus pobūdžio klausimų vertinimas nėra VEI kompetencija.“

10.5. „[...] Įstatymo 2 straipsnio 38 dalyje numatyta, kad [...] šilumos punktas yra laikomas namo (pastato) šildymo ir karšto vandens sistemos dalimi (pagal Įstatymo redakciją, galiojusią iki 2011-11-01, šilumos punktas buvo laikomas prie šilumos įvado prijungtu šilumos perdavimo įrenginiu, su šilumnešiu gaunamą šilumą transformuojantis pristatymui į pastato šildymo prietaisus (2 str. 37 d.). VEI nuomone, toks šilumos punkto sąvokos pakeitimas šilumos punktą priskyrė prie

pastato šildymo ir karšto vandens sistemos, panaikinant nuostatą, kad tai – perdavimo tinklo dalis, tačiau toks reglamentavimo pakeitimas [...] nepakeitė šilumos punkto nuosavybės teisių santykių, t. y. nuosavybės iš vienu subjektu neperkėlė kitiems.“

10.6. „[...] šilumos punkto nuosavybės priklausomumas gali būti priskiriamas skirtingiems subjektams, nepriklausomai nuo to, ar šis subjektas sutampa su patalpų ar butų savininku, pavyzdžiui Įstatymo 20 str. 1 dalyje numatytas šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros, įskaitant ir „šilumos punktus, tiek nuosavybės teise priklausančius šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, tiek butų ar kitų patalpų savininkams“, organizavimas. [...] Šilumos punkto įrenginiai nuosavybės teise gali priklausyti tiek namo butų savininkams, tiek šilumos tiekėjui.“

10.7. „[...] teisės aktuose nenumatyta privaloma šilumos punkto išpirkimo procedūra, be to, neišskiriami pastato (ne daugiabučio namo) šilumos punkto įrenginių įsigijimo ypatumai. [...] civilinio teisinio pobūdžio klausimai tarp subjektų turėtų būti sprendžiami vadovaujantis bendrosiomis teisės aktu nuostatomis ir nepažeidžiant teisinio reguliavimo įgyti teises į tam tikrą turtą ar jas perleisti.“

10.8. „2011-11-01 įsigaliojus Įstatymo nuostatomis, šilumos punkto nuosavybės teisė nebuvo perkelta iš vienu subjektu kitiems, todėl pareiga tinkamai išlaikyti ir prižiūrėti nuosavybės teise ar kitokiais pagrindais priklausančius objektus išlieka jų savininkams ar jų teisėtiems valdytojams (nuomininkams ir pan.). [...] į privalomųjų priežiūros darbų sąrašą neįtrauktus šilumos punkto remonto ir atstatymo darbus turėtų padengti daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai.“

10.9. „[...] pagal formuojamą teismų praktiką, galima teigti, kad teismai taip pat pasisako, jog namo bendrosios inžinerinės įrangos išlaikymas yra namo bendraturčių nuosavybė (pavyzdžiui, Kauno apygardos teismas 2014 m. sausio 7 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 2A-161-555/2014, konstatavo, kad „[...] nustatyta aplinkybė, kad buvo atlikta šilumos punkto įrenginių priežiūros darbai, iš kurių patalpoms tiekama šiluma, sudaro pagrindą spręsti, kad apeliantai privalo apmokėti išlaidas, susijusias su šilumos punkto ir šilumokaičio remontu“; Klaipėdos apygardos teismas 2013 m. lapkričio 4 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr.2A-1147/460/2012, [...]“

10.10. „[...] daugiabučių namų ([...]) šilumos punkto įrenginiai nuosavybės teise priklauso UAB „A“. [...] UAB „A“, kuris yra daugiabučių namų ([...]) šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas, priežiūros funkcijas vykdo sutarties su namų valdytojais pagrindu.“

10.11. „[...] UAB „A“ veiklos kontrolės nebuvo atlikta, kadangi VEI nebuvo gauta skundų iš šių namų gyventojų. [...] VEI atlieka planinius [...] patikrinimus (atliekamas prižiūrėtojo vykdomų funkcijų patikrinimas ne konkrečiame name, o vertinama bendrai įmonės vykdoma eksploatavimo veikla: UAB „A“ veiklos patikrinimas buvo atliktas 2012-07-11 ir surašytas privalomas nurodymas Nr. 15-08-14, kitas patikrinimas [...] numatytas 2015 metais. [...] už nustatytus pažeidimus UAB „A“ atsakingam asmeniui po minėto patikrinimo buvo surašytas administracinių teisės pažeidimų protokolas ir paskirta 250 Lt. bauda.“

10.12. „Šilumos tinklų ir (ar) šilumos naudojimo įrenginių remonto ir atstatymo darbų bei jų masto nustatymo tvarką reglamentuojama Šilumos tinklų ir šilumos vartojimo įrenginių priežiūros (eksploatavimo) taisyklių, patvirtintų [...] energetikos ministro 2010 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1-111 (Eksploatavimo taisyklės) VII skyriuje. [...] šilumos punkto įrenginių gedimas yra fiksuojamas aktu, įvertinus įrenginio būklę, Sprendimus dėl papildomų (neįtrauktų į privalomųjų darbų sąrašą) darbų vykdymo, priima bei privalomąjį butų ir kitų patalpų savininkų informavimą vykdo butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios nuosavybės administratorius vadovaudamasis [...] pavyzdiniais nuostatais, patvirtintais [...] Vyriausybės 2011 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 603 [...]“

10.13. „Civilinio kodekso numatyta, kad [...] butų ir kitų patalpų savininkai privalo proporcingai savo daliai apmokėti išlaidas namui (statiniui) išlaikyti ir išsaugoti [...], reguliariai kaupti lėšas, kurios bus skiriamos namui (statiniui) atnaujinti pagal privalomuosius statinių naudojimo ir priežiūros reikalavimus. [...] Šilumos ūkio įstatymo 27 straipsnio 3 dalis, numato, kad šilumos vartotojai daugiabučiuose namuose privalo apmokėti jiems tenkančią dalį išlaidų, susijusių

su namo šildymo ir karšto vandens sistemos rekonstravimu, kad ji atitiktų privalomuosius reikalavimus. Pagal LR energetikos ministro 2009-11-26 įsakymu Nr. 1-229 [...] patvirtintą Aprašą, numatyta, kad šilumos punktų kartu su šildymo ir karšto vandens sistemomis eksploatavimo sąnaudas, įskaitant remonto darbams reikalingas medžiagas ir įrengimus, kurios nėra įskaičiuojamos į šilumos ir karšto vandens sistemos eksploatavimo tarifą, apmoka šildymo ir karšto vandens sistemos įrenginių savininkas jų eksploatavimo sutartyse arba teisės aktuose nustatyta tvarka. [...] už neįtraukiamų į pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) sutartį pastato šildymo ir karšto vandens sistemos komponentams, kurie yra pastate, privalomų priežiūros darbų atlikimą atsako bendrojo naudojimo objektų valdytojas.“

10.14. [...] juridinis pagrindas, t. y. pareiga išlaikyti namo inžinerines sistemas, bendrojo naudojimo objektus ir pan. yra namo bendraturčių pareiga, tačiau [...], VEI nuomone, teisės aktai aiškiai ir nedviprasmiškai nereglamentuoja klausimų, susijusių su šilumos punkto įrenginių, kurie nuosavybės teise priklauso ne namo butų savininkams, o tretiesiems asmenims, remonto (t. y. keičiamų dalių įsigijimo) tvarkos sąnaudų ir papildomų investicijų, susijusių su šilumos punkto įrenginiais, apmokėjimo tvarkos. Todėl siekiant užtikrinti vienodą taikymo praktiką [...], nepriklausomai nuo šilumos tiekėjo ar prižiūrėtojo teisinės padėties [...] yra reikalingas teisinio reglamentavimo įtvirtinimas teisės aktuose.“

10.15. Prie rašto pridėta:

10.15.1. Pareiškėjo 2009-03-31 skundo persiuntimo, nagrinėjimo, atsakymo dokumentai;

10.15.2. Inspekcijos 2012-03-30 raštas Nr. (03)2R-496, kuriame nagrinėjami šilumos punkto įrenginių remonto darbų atlikimo ir su šiais darbais susijusių išlaidų padengimo klausimai. Rašte nurodyta:

1) „[...] šiuo metu galiojantys teisės aktai nepakankamai reglamentuoja procedūras ir tvarką bei subjektų teise ir pareigas, kuomet yra sprendžiamas klausimas dėl šilumos punktų įrenginių būklės atkūrimo, įrenginių keitimo ar remonto“;

2) „[...] nei namo gyventojai, nei prižiūrėtojas, kurie nėra šilumos punkto įrenginių savininkai, neturi pareigos išlaikyti ar atlikti kapitalinį šilumos punkto įrenginių remontą (renovaciją). [...] 2011-11-01 įsigaliojus [...] Įstatymo nuostatoms, šilumos punkto nuosavybės teisė nebuvo perkelta iš vieno subjektų kitiems, todėl ir pareiga tinkamai išlaikyti ir prižiūrėti [...] išlieka šių objektų savininkams ar teisėtiems valdytojams (nuomininkams ir pan.). [...] remonto, renovacijos ir lėšų paskirstymo klausimas turėtų būti sprendžiamas teisme [...]“.

10.15.3. Energetikos ministerijos 2012-04-06 raštas Nr. (17.3-16)3-1150, kuriame nurodyta: „naujo šilumos punkto įrengimas turėtų būti vykdomas namo savininkų lėšomis, motyvuojant tuo, kad atitinkamo individualaus šilumos punkto įrengimas ar jo renovavimas yra vienas iš daugiabučio namo privalomųjų reikalavimų vykdymas [...] tiek dėl naujo šilumos punkto įrengimo, tiek dėl esamo atstatymo gyventojai privalo CK tvarka priimti suderintą tarpusavio sprendimą.“

10.16. Komisijos 2012-07-02 raštas Nr. 2R-1587, kuriame nurodyta: „vadovaujantis Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių [...] 101 punktu, inžinerinių sistemų (šildymo, dujotiekio, elektros tiekimo) pertvarkymo, projektavimo, montavimo ir jų prijungimo darbus pagal teisės aktų reikalavimus ir projektą atlieka pastato savininkas savo lėšomis, t. y. daugiabučio namo savininkai.“

11. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (Tarnyba) 2014-04-25 raštu Nr. 4-3999 ir 2014-02-24 raštu Nr. 4-1863, Seimo kontrolierių informavo, kad:

11.1. nei Komisija, nei VEI, nei Savivaldybė Tarnybai nepateikė sutarčių dėl namo šilumokaičio priežiūros ir remonto (pakeitimo) sąlygų;

11.2. gavo Komisijos 2014-02-06 raštą Nr. R2-375, kuriuo Komisija paaiškina, jog sąnaudos, susijusios su šilumos punktų remontu ar būklės atstatymu, į šildymo ir karšto vandens sistemų (taip pat ir šilumos punktų) priežiūros tarifus nėra įtraukiamos, jog savivaldybės tarybos, vadovaudamosi Komisijos patvirtinta metodika nustato daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalius tarifus;

11.3. gavo VEI raštą, kuriuo VEI nurodė, kad „A“ daugiabučių namų šildymo ir karšto

vandens sistemų priežiūrą vykdo vadovaujantis Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-81. Taip pat nurodė, kad Tarnybai nesuteikta kompetencija vertinti vietos savivaldos institucijos veiksmų ar neveikimo, priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo;

11.4. pagal galiojančių teisės aktų nuostatas daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administratorius privalo pateikti informaciją patalpų savininkams jiems to paprašius, administratorių veiklos priežiūrą ir kontrolę vykdo savivaldybės, kad savivaldybė, remdamasi šilumos ūkio specialiuoju planu, organizuoja šilumos tiekimą vartotojams, nagrinėja ginčus tarp buitinių šilumos vartotojų ir šilumos bei karšto vandens tiekėjų, priežiūros paslaugų tiekėjų, ginčo sprendimo ne teisme tvarka – dėl šilumos ir karšto vandens tiekimo organizavimo, šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifų nustatymo, priežiūros atlikimo tvarkos ir t. t.

11.5. Savivaldybė 2014-04-15 raštu Nr. 13.8/S-820 informavo, kad Pareiškėjo Name nebuvo keičiamas šilumokaitis, kad kitame gyvenamajame name, esančiame [...] šilumos punktą 2006 m. įrengė ir nuosavybės teise valdo šilumos tiekėjas UAB „A“, kuris yra minėto namo bendrojo naudojimo objektų administratorius ir šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrėtojas, kad susidėvėjęs šilumokaitis pakeistas gyventojų prašymu, mokestis apskaičiuotas suderinus su gyventojais ir gavus jų sutikimą.

11.6. pateikė UAB „A“ 2014-02-18 raštą Nr. (1.9)SD-67, kuriuo informuojama, kad ši įmonė vykdo šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrą Pareiškėjo Name adresu [...], kad buvo atliktas kito gyvenamojo namo, esančio [...], šilumokaičio keitimas, pridėtas minėtojo namo gyventojų atstovo sutikimas pakeisti sugedusį namo šilumokaitį ir apmokėjimą išdėstyti trijų mėnesių laikotarpiui, taip pat kiti su tuo susiję dokumentai;

11.7. pateikė Energetikos ministerijos 2012-11-06 raštą Nr. (17.3-16)3-4475, kuriuo pateikiama ministerijos nuomonė, kad „[...] Aprašas [...] nustato privalomųjų darbų sąrašą. Kitus būtinus šilumos punkto remonto, atstatymo ar keitimo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti visi daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai. [...] Šilumos punkto remonto ar keitimo darbams būtinų įmokų dydis ir apmokėjimo terminas turėtų būti suderintas su šilumos punkto savininku ir (ar) daugiabučio namo butų savininkais bendru sutarimu“;

11.8. pateikė Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 26 d. sprendimą Nr. T-81 „Dėl daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalių tarifų patvirtinimo“.

12. Savivaldybė, atsakydama 2014-03-31 raštu Nr. (3.7S-659, Seimo kontrolierių informavo:

12.1. „Savivaldybė nėra gavusi Pareiškėjo skundų dėl Namų šilumos punkto įrenginių priežiūros ar remonto darbų, taip pat skundų dėl šių darbų apmokėjimo“;

12.2. „Pareiškėjas gyvena daugiabučiame name, esančiame [...]. Šiame name nebuvo atliekami jokie šilumos punkto remonto ar keitimo darbai, todėl ir apmokėti už juos gyventojams nereikėjo. Šilumokaičio keitimo darbai buvo vykdomi ... name, tačiau jokių gyventojų nusiskundimų šiuo klausimu negavome“;

12.3. „nusiskundimų dėl mokesčio už šilumos punkto remonto darbus Savivaldybė yra gavusi tik iš ... namo gyventojos B. [...] šiame name yra įsteigta [...] bendrija, kuri sprendimą dėl šilumokaičio keitimo ir apmokėjimo už šiuos darbus priėmė susirinkimo metu [...]“;

12.4. „Pareiškėjo gyvenamojo Namų bendrojo naudojimo objektų administravimą bei pastato šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrą vykdo UAB „A“ (pridedama [...] Savivaldybės valdybos 2001 m. gruodžio d. sprendimas Nr. 246). Šio Namų šilumos punkto įrenginiai priklauso UAB „A“, kadangi įmonė yra ir šilumos tiekėja“;

12.5. „Savivaldybės direktoriaus 2014 m. kovo 19 įsakymu Nr. A-262 sudaryta UAB „A“ veiklos įvertinimo komisija. Nustatyti kai kurie pažeidimai, tačiau jie neturi nieko bendra su [...] Namų šilumos punkto priežiūra. Surašytas patikrinimo aktas, įmonė įpareigota ištaisyti trūkumus“.

12.6. Prie rašto pridėta:

12.6.1. gyvenamojo namo, esančio ..., gyventojų sutikimai ir gyventojų atstovo 2013-04-26

prašymas dėl mokesčių priskaičiavimo, apmokėjimą išdėstant trijų mėnesių laikotarpiui šilumokaičio keitimas, pridėtas minėtojo namo gyventojų atstovo sutikimas pakeisti sugedusį namo šilumokaitį, taip pat kiti su tuo susiję dokumentai;

12.6.2. B 2013-02-08 skundas ir Savivaldybės 2013-03-07 raštas Nr. (3.63)R-82, kuriame Savivaldybė informuoja, kad pareiškėjos gyvenamojo namo šilumos punktą prižiūri AB „C“, kad namo butų ir kitų patalpų savininkų 2012-01-14 susirinkime buvo nuspręsta pakeisti namo šilumokaitį, išlaidų už minėtus darbus apmokėjimą gyventojams išdėstant šešių mėnesių laikotarpiui, pateikiama kita namo bendrijos veiklos informacija, nurodoma, kad „administratoriaus renkamas mokestis už šilumokaičio pakeitimą yra teisėtas, kurį privalo mokėti visi [...] namo butų ir kitų patalpų savininkai“. Taip pat pateikti kiti 2012-2013 m. dokumentai, susiję su pareiškėjos keliamą problema dėl jos namo šilumos punkto keitimo ir apmokėjimo.

12.6.3. Savivaldybės administracijos UAB „A“ veiklos 2014-03-26 tikrinimo aktas Nr. 1, kuriame nurodoma, kad „UAB „A“ nepilnai vykdo teisės aktuose nustatytus privalomuosius reikalavimus daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų priežiūrai. [...]; dokumentacija namams be patogumų nepildoma, bendrojo naudojimo objektų aprašai sudaryti tik 7 namams, kaupiamosios lėšos renkamos tik tuose daugiabučiuose namuose, kurių gyventojai patys išreiškė pageidavimą“. Aktu reikalaujama: „sudaryti visų daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų aprašus [...], sudaryti metinius namų priežiūros ir ilgalaikius administruojamų namų atnaujinimo planus [...], pildyti techninės priežiūros žurnalus [...], techninius energetinius pasus [...], organizuoti susirinkimus dėl lėšų kaupimo namo bendrojo naudojimo objektams atnaujinti ir jų naudojimo tvarkos, kaupiamųjų įmokų dydžio nustatymo [...], metines veiklos ataskaitas teikti visiems administruojamų namų butų ir kitų patalpų savininkams [...]“

12.7. UAB „A“ priskirti administruoti daugiabučių namų sąrašai;

13. Su Skundo tyrimu yra susijusios aplinkybės, nurodytos Seimo kontrolieriaus 2013-12-31 pažymyje Nr. 4D-2010/2-1218:

13.1. *Seimo kontrolierius Energetikos ministerijai rekomendavo*: „atsižvelgiant į Šilumos ūkio įstatymo [Įstatymo] nuostatas dėl šilumos punktų įrenginių valdymo ir dėl šių įrenginių įsigijimo daugiabučių namų butų ir patalpų savininkų nuosavybėn (jei jų nevaldo nuosavybės teise) bei į šilumos punktų modernizavimą investavusių juridinių asmenų argumentus, pateikti išvadą, kokia tvarka ir sąlygomis turi būti sprendžiamas šių nuostatų įgyvendinimas (nesant nurodytos įstatymo nuostatos įgyvendinimą reglamentuojančių teisės aktų, spręsti klausimą dėl jų parengimo poreikio)“.

13.2. Energetikos ministerija, įvertinusi Seimo kontrolierius pažymyje pateiktas rekomendacijas, 2014-02-14 raštu Nr. (17.1-16)3-521 Seimo kontrolierių informavo, kad buvo parengti Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai (šios pažymos 7.3, 10.2.3, 10.2.4 punktai), tačiau jie nebuvo priimti, taip pat nurodė, kad „[...] Įstatymo pakeitimo nuostatų sąlygotą šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines *problemas bus siekiama spręsti įstatyminiu lygmeniu, t. y. inicijuojant Šilumos ūkio įstatymo pataisas*, taip užtikrinant teisės aktų hierarchijos principą ir nepraplečiant įstatymo nuostatų taikymo įgyvendinančiais teisės aktais.“

14. Su Skundo tyrimu susijusios aplinkybės, nurodytos Seimo kontrolieriaus 2014-04-30 pažymyje Nr. 4D-2014/2-154, kurioje nurodyta, kad:

14.1. „nei Įstatyme, nei kituose teisės aktuose nėra įtvirtinta pareiga šilumos tiekėjams perduoti, o daugiabučių namų butų savininkams išpirkti šilumos punktus, taip pat nėra patvirtintos specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių pardavimą (perleidimą) daugiabučio namo butų savininkams (šios pažymos 6.11, 7.2, 8.3, 9.3, 10.2.2 punktai), todėl taikytinos bendrosios sandorius reglamentuojančios teisės normos (pvz., Civilinis kodeksas ir kt.) [...]“

14.2. „Energetikos ministerija [...] nurodė Inspekciją, pagal Įstatymo ir Inspekcijos nuostatuose nustatytą kompetenciją įgaliotą nagrinėti skundus tarp šilumos vartotojų ir tiekėjų ir kt.“

[...] *Energetikos ministerijos ir jai atskaitingos Inspekcijos nuomonės dėl to, kas turi vykdyti priežiūrą, kontrolę, nagrinėti skundus dėl šilumos tiekėjams priklausančių šilumos punktų, karšto vandens ruošimo įrenginių perleidimo daugiabučių namų savininkų nuosavybėn, nesutampa;*“

14.3. Komisija 2014-02-27 raštu Nr. R2-640 Seimo kontrolieriui nurodė: „[...] Šilumos ūkio įstatymo redakcija, galiojusi iki 2011 m. lapkričio 1 d., numatė šilumos kainos diferencijavimą pagal šilumos punktų nuosavybę, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas. Tai reiškia, jog tais atvejais, kai šiluma tiekama iš šilumos tiekėjui priklausančių šilumos punktų, į šilumos kainą papildomai buvo įtrauktos šilumos punktų nusidėvėjimo, priežiūros ir remonto sąnaudos.“

14.4. Energetikos ministerija 2014-02-27 raštu Nr. (17.1-16)-3-646 nurodė:

14.4.1. „Šilumos tiekėjai, dar iki minėto [Šilumos ūkio] Įstatymo pakeitimo [iki 2011-11-01] vykdė Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, pagal kurią kaip vienas iš energetikos prioritetų buvo numatyta parengti prielaidas decentralizuoti šilumos gamybą ir tiekimą bei vandens šildymą buitiniams reikmėms ir sudaryti sąlygas savivaldybių šilumos ūkiui modernizuoti, skatinti šilumos tiekimo ir šilumos vartojimo sistemų, ypač energetinių paslaugų, modernizavimą. Atitinkamai, šilumos tiekėjai, vykdydami su savivaldybėmis suderintus investicinius planus, nuo 2003 m. investavo į šilumos punktų įrengimą (naikinant grupines boilerines), kurių sąlygotos sąnaudos, kaip suderintos investicijos su savivaldybe, turėjo būti įtrauktos į šilumos kainą, taip užtikrinant jų savalaikį padengimą.“

14.4.2. „[...] buvo parengtas Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašo (*Aprašo*) [...] pakeitimo projektas [...], [...] pakeitimas nebuvo tvirtinamas.“

14.5. *Seimo kontrolierius Energetikos ministerijai rekomendavo* užtikrinti, kad ministerijos kompetencijai priskirti klausimai būtų sprendžiami laiku ir efektyviai, ir imtis konkrečių priemonių (priimti, pakeisti teisės aktus, parengti teisės aktų projektus, užtikrinti parengtų projektų suderinimą su kitomis įgaliotomis institucijomis, projektų pateikimą Vyriausybei ir Seimui), pašalinančių dėl šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas, susijusias su:

14.5.1. priėmimu specialios tvarkos, detalizuojančios šilumos punkto įrenginių pardavimą (perleidimą) daugiabučio namo butų savininkams;

14.5.2. nustatymu valstybės institucijos, įgaliosios kontroliuoti ir prižiūrėti šilumos tiekėjų nustatomas šilumos punktų, karšto vandens ruošimo įrenginių išpirkimo, perleidžiant juos daugiabučių namų savininkams, kainas ir perleidimo procedūras;

14.5.3. nustatymu skundų ir ginčų dėl šilumos tiekėjams priklausančių šilumos punktų, karšto vandens ruošimo įrenginių perleidimo daugiabučių namų savininkų nuosavybėn, nagrinėjimo tvarkos, įvertinus tikslingumą nustatyti išankstinio nagrinėjimo ne teisme tvarką;

Skundo tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

15. Lietuvos Respublikos įstatymai ir Vyriausybės nutarimai:

15.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

2 *straipsnis* – „1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. 2. Seimo kontrolieriai netiria [...] teismų teisėjų [...] veiklos. 3. Seimo kontrolieriai taip pat netiria prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų procesinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo [...]. 4. Seimo kontrolieriai [...] netikrina teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo.“

13 straipsnis – „1. Pareiškėjas turi teisę pateikti Seimo kontrolieriui skundą dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės ar laisvės.“

17 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius [...] priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...]. [...] 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

15.2. Vietos savivaldos įstatyme nustatyta:

6 straipsnis – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...]; 30) šilumos [...] tiekimo [...] organizavimas; [...]; 42) pagal įstatymų nustatytą kompetenciją [...] savivaldybės paskirtų administratorių [...], veiklos priežiūra ir kontrolė; [...].“

15.3. Šilumos ūkio įstatyme nustatyta:

2 straipsnis – „33. Šilumos įrenginys – techninių priemonių kompleksas, skirtas šilumai ir (ar) karštam vandeniui gaminti, transportuoti ar kaupti. [...] 38. Šilumos punktas – prie šilumos įvado prijungtas pastato šildymo ir karšto vandens sistemos įrenginys, su šilumnešiu gaunamą šilumą transformuojantis pristatymui į pastato šildymo prietaisus. Daugiabučio namo šilumos punkto įrenginiai, būtini namo tinkamam eksploatavimui ir naudojimui, yra neatskiriama namo dalis ir šio namo butų ir patalpų savininkų bendroji dalinė nuosavybė, kurią draudžiama perduoti tretiesiems asmenims (kurie nėra šio namo butų ir patalpų savininkai).“

21 straipsnis – „1. Ginčus, kylančius iš sutartinių santykių tarp buitinių šilumos vartotojų ir šilumos bei karšto vandens tiekėjų, priežiūros paslaugų teikėjų, ginčo sprendimo ne teisme tvarka nagrinėja šios valstybės ir savivaldybės institucijos:

1) Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos – dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių gedimų, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, avarių, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, dėl šilumos ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veiklos ar neveikimo;

2) Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija – dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl teisės joms pasinaudoti tinklais ir sistemomis nesuteikimo, dėl prisijungimo, energijos tiekimo srautų balansavimo, kainų ir tarifų taikymo;

3) savivaldybės vykdomoji institucija – dėl šilumos ir karšto vandens tiekimo organizavimo, dėl daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifų nustatymo, dėl administracinę priežiūrą atliekančių pareigūnų įgaliojimų bei šios priežiūros atlikimo tvarkos;

4) Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – dėl šilumos energijos pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymo ir kitose nenumatytose valstybinės vartotojų teisių apsaugos srityse.“

24 straipsnis – „1. Daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai šilumos punkto įrenginius valdo, naudoja ir jais disponuoja bendrosios nuosavybės teise. 2. Jeigu daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai šilumos punkto įrenginių bendrosios nuosavybės teise nevaldo, bendroji nuosavybės teisė gali būti įgyjama: 1) Civilinio kodekso nustatyta daiktų pirkimo-pardavimo išsimokėtinai tvarka išsiperkant renovuotų šilumos punktų įrenginius iš trečiųjų asmenų pagal įrenginių likutinę vertę; 2) įsigyjant (įsirengiant) šilumos punkto įrenginius finansinės nuomos (lizingo) sutarties pagrindu; 3) kitais įstatymų nustatytais pagrindais.“

27 straipsnis – „3. Šilumos vartotojai daugiabučiuose namuose privalo apmokėti jiems tenkančią dalį išlaidų, susijusių su namo šildymo ir karšto vandens sistemos rekonstravimu, kad ji atitiktų privalomuosius reikalavimus. [...] 6. Įgyvendinant šiame ir kituose šio įstatymo straipsniuose numatytas buitinių šilumos ir karšto vandens vartotojų teises bei pareigas dėl apsirūpinimo energija (šiluma ir karštu vandeniu), pastato šildymo bei karšto vandens sistemos valdymo ir naudojimo sprendimai priimami *mutatis mutandis* Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka.

32 *straipsnis* – „2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinųjų atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis [...]“

„7. Savivaldybių tarybos nustato: [...] 4) vadovaudamasi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtinta daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalių tarifų nustatymo metodika – daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalius tarifus.“

15.4. *Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo* nustatyta:

2 *straipsnis* – „15. Pastato bendrojo naudojimo objektai: [...]; 2) bendrosios pastato inžinerinės sistemos – pastato bendrojo naudojimo mechaninė, elektros, dujų, šilumos, sanitarinės technikos ir kita įranga (įskaitant pastato elektros skydinę, šilumos punktą, šildymo ir karšto vandens sistemos vamzdynus ir radiatorius, [...]).“

15.5. *Civiliniame kodekse* nustatyta:

4.82 *straipsnis* – „3. Butų ir kitų patalpų savininkai privalo proporcingai savo daliai apmokėti išlaidas namui (statiniui) išlaikyti ir išsaugoti, įstatymuose nustatyta tvarka mokėti mokesčius, rinkliavas ir kitas įmokas.“

4.83 *straipsnis* – „3. Butų ir kitų patalpų savininkai (naudotojai) bendrojo naudojimo objektus privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti. 4. Buto ir kitų patalpų savininkas (naudotojas) neprivalo apmokėti išlaidų, dėl kurių jis nėra davęs sutikimo ir kurios nesusijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais privalomaisiais statinių naudojimo ir priežiūros reikalavimais arba dėl kurių nėra priimtas butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimo sprendimas šio kodekso 4.84 ir 4.85 straipsniuose nustatyta tvarka.“

15.6. *Vartotojų teisių apsaugos įstatymo* nustatyta:

12 *straipsnis* – „1. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba atlieka šias funkcijas: 1) užtikrina vartotojų teisių apsaugą; 2) koordinuoja vartotojų teisių apsaugos institucijų, atsakingų už tam tikros vartojimo srities reguliavimą, veiklą vartotojų teisių apsaugos srityje (analizuoja sukauptą, periodiškai iš valstybės ir savivaldybių institucijų gaunamą informaciją apie vartotojų teisių apsaugą; teikia pasiūlymus dėl vartotojų teisių apsaugos tobulinimo); [...]; 6) įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja sutarčių standartines sąlygas ir ginčija nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas; [...]. 2. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba turi teisę: 1) gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, atsakingų už atitinkamą valdymo sritį, informaciją, susijusią su vartotojų teisių apsauga; [...]“

15.7. *Viešojo administravimo įstatyme* nurodyta:

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]; 4) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų

nustatyta, tikslų; [...]; 7) *subsidiarumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi“;

15.8. *Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatuose*, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 86, nustatyta:

„5. Svarbiausieji Energetikos ministerijos veiklos tikslai, siekiant užtikrinti Lietuvos energetinio ūkio plėtrą, gyventojų gerovės kilimą [...], yra: [...]; 5.3. formuoti valstybės politiką [...] šilumos, energijos vartojimo efektyvumo srityse ir užtikrinti šios politikos įgyvendinimą; [...].“

„6. Energetikos ministerija [...] atlieka šias funkcijas: [...]; 6.3.1. formuoja ir užtikrina valstybės politikos įgyvendinimą energijos vartotojų teisių apsaugos srityje; [...]; 6.4.13. rengia įstatymų ir kitų teisės aktų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, sprendimų ir rezoliucijų projektus Energetikos ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais; [...].“

15.9. *Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nuostatuose*, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. 1747 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 13 d. nutarimo Nr. 696 redakcija), nustatyta:

„9. Komisijos veiklos tikslai – pagal kompetenciją atlikti veiklos šilumos, [...] energetikos [...] sektoriuose valstybinio reguliavimo funkcijas, užtikrinti reguliuojamosios šilumos, [...] energetikos [...] veiklos vykdymo ir energetikos [...] įmonių ir vartotojų teisių ir pareigų tinkamo įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę [...]. 10. [...] Komisija atlieka šias funkcijas: [...]; 10.19. prižiūri [...], buitiniams vartotojams taikomas kainas [...], įmokas už priežiūros paslaugas ir šių paslaugų teikimą; [...]; 10.36. pagal kompetenciją vykdo energijos vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą; [...].“

15.10. *Butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios nuosavybės administravimo pavyzdiniai nuostatuose*, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 603 (2004 m. sausio 5 d. nutarimo Nr. 3 redakcija), nurodyta:

„4. Pagrindinis administratoriaus uždavinys – įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus privalomuosius reikalavimus, susijusius su daugiabučio namo [...] bendrojo naudojimo objektų, [...] naudojimu ir priežiūra.“

„5. Įgyvendindamas savo pagrindinį uždavinį, administratorius atlieka šias funkcijas: 5.3. vadovaudamasis teisės aktais, reglamentuojančiais pastatų ir jų inžinerinių sistemų naudojimą ir techninę priežiūrą, [...] su šia priežiūra susijusių paslaugų ir darbų kainos ir kokybės kriterijais, organizuoja namo techninę priežiūrą, namo bendrojo naudojimo objektų atnaujinimą [...]; 5.6. patalpų savininkams [...] nustatyta tvarka pasirinkus namo šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją), pasirašo su juo sutartį dėl šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros ir kontroliuoja šios sutarties vykdymą; 5.7. apskaičiuoja [...] mėnesinius mokesčius ir įmokas, parengia ir iki kito mėnesio 15 dienos laišku, faksu, elektroniniu ar kitais būdais pateikia patalpų savininkams [...] informaciją apie suteiktas paslaugas, jų kainą (tarifus), kiekį, mokėtinas sumas ir mokėjimo būdus [...], tvarko šių mokesčių ir įmokų namo bendrojo naudojimo objektams atnaujinti apskaitą; [...].“

„8. Administratorius proporcingai patalpų savininkų bendrosios nuosavybės daliai apskaičiuoja šiuos mėnesinius mokesčius ir įmokas: [...]; 8.3. už namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrą (eksploatavimą) – vadovaudamasis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymu ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais; 8.4. už namo bendrojo naudojimo objektų atnaujinimo darbus, jei šie darbai neapmokami iš lėšų, sukauptų pagal šių Nuostatų 8.7 punktą, – pagal šių darbų pirkimo kainą; [...].“

16. Kiti teisės aktai:

16.1. *Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos nuostatuose*,

patvirtintuose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 1-63 (2013 m. rugsėjo 24 d. įsakymo Nr. 1-188 redakcija), nustatyta:

„10. Inspekcija, [...] vykdo šias funkcijas: [...]; 10.4. nustatyta tvarka kontroliuoja [...] energetikos įrenginių techninę saugą, eksploatavimą [...]; 10.11. išankstine skundų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja skundus dėl energetikos objektų, įrenginių [...] eksploataavimo, [...] energijos apskaitos ir mokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, [...] šilumos ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veiklos ar neveikimo; [...].“

16.2. *Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos apraše* (Apraše), patvirtintame Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-229, nustatyta:

„7. Šiame Apraše vartojamos sąvokos: [...] *Korekcinė priežiūra* – tai priežiūra, kurios techninės veiklos pagrindą sudaro sutaisymas pasireiškusių ar pasireiškimo procese esančių gedimų. Šią veiklą gali sudaryti komponentų remontas, restauravimas ar pakeitimas. *Prevencinė priežiūra* – tai priežiūra, kurios techninės veiklos pagrindą sudaro komponento (įrenginio) pakeitimas, kapitalinis remontas ar modernizavimas fiksuotais laiko intervalais, atsižvelgiant į jo normatyvinį tarnavimo laiką. Čia įeina ir techninio aptarnavimo veiksmai, atliekami defektams (potencialiems gedimams) nustatyti ar išvengti.“

„9. Pagal savo pobūdį pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūra (eksploatavimas) apima prevencinės priežiūros, korekcinės priežiūros ir avarijų likvidavimo lygius. Kiekvienas šių lygių apima pastato šildymo ir karšto vandens sistemos kontrolės ir parametrų reguliavimo, techninės apžiūros ir būsenos atkūrimo veiksmus (šio Aprašo 2 priedas).“

„10. Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos privalomų priežiūros (eksploatavimo) darbų bendrasis sąrašas, kuriame nurodytais techniniais veiksmais, statinio projekte (ar jo dalyje) bei šildymo ir karšto vandens sistemos komponentų gamintojų instrukcijose nurodytais veiksmais užtikrinama, kad pastatų šildymo ir karšto vandens sistemos, nustatytai jų eksploataavimo trukmei, atitiktų statinio projekte (ar jo dalyje) numatytus reikalavimus, nustatytas šio Aprašo 3 priede.“

„20. Daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos dalies, esančios butų ir kitų patalpų savininkų bendrojoje nuosavybėje, [...] priežiūrą (eksploatavimą) organizuoja ir už ją atsako Bendrojo naudojimo objektų valdytojas [...], jeigu taip nusprendė butų ir kitų patalpų savininkai. [...] Daugiabučio gyvenamojo namo šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjas yra atsakingas už jam nuosavybės teise priklausančių šilumos punktų įrenginių priežiūrą (eksploataciją). [...] 22. Daugiabučio namo Bendrojo naudojimo objektų valdytojas su [...] pasirinktu Prižiūrėtoju turi sudaryti daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) sutartį arba teisės aktuose nustatyta tvarka pats vykdo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos technologinį valdymą ir techninę priežiūrą (eksploatavimą) [...]. 22¹. Daugiabučio namo šilumos punktus, nuosavybės teise priklausančius šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, prižiūrėtojas prižiūri (eksploatuoja) šilumos ūkio įstatymo pagrindu, nesudarydamas atskirų sutarčių su šilumos punktų savininkais. [...] 26¹. Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos kontroliuoja pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo (eksploatuotojo) veiklą [...]; [...].“

16.3. *Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) privalomųjų darbų sąrašas*, patvirtintame Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-81 „Dėl Daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros (eksploatavimo) maksimalių tarifų nustatymo“, nurodyta:

„2. Pastato, daugiabučio namo šilumos punkto komponentų priežiūros (eksploatavimo) darbai: 2.1. šilumos punkto nuolatinė techninė priežiūra (eksploatavimas); 2.2. šilumokaičio (išmontavimas ir išplauto sumontavimas, plovimas [...]) priežiūra (eksploatavimas); [...].“

17. Pareiškėjas skundžia Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (Komisija), Energetikos ministerijos, Valstybinės energetikos inspekcijos (Inspekcijos) pareigūnų veiklą (neveikimą), nagrinėjant Pareiškėjo keliamą problemą, susijusią su šilumokaičio remontu ir (arba) jo pakeitimu/ nepakeitimu Pareiškėjo Name ir kituose Joniškio miesto daugiabučiuose namuose ir apmokėjimu už šiuos darbus.

18. Tyrimo metu nustatyta, kad:

18.1. Komisija 2013-06-06 buvo gavusi Vidaus reikalų ministerijos persiūtą Pareiškėjo ir kitų gyventojų (viso 28 asmenys), gyvenančių daugiabučiuose namuose, esančiuose [...], skundą dėl apmokėjimo už daugiabučių namų šilumokaičių keitimo darbus. Prie minėto skundo buvo pridėtas B adresuotas Savivaldybės 2013-05-14 raštas Nr. (3.63)R-156, kuriame pateikiama Energetikos ministerijos 2012-11-06 raštu Nr. (17.3-16)3-4475 išdėstyta Ministerijos pozicija, kad „kitus būtinus šilumos punkto remonto, atstatymo ar keitimo darbus, neįtrauktus į privalomųjų darbų sąrašą, privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias *vėliau turėtų padengti visi daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai*“. Komisija, atsakydama į persiūtąjį Pareiškėjo skundą, 2013-07-05 raštu Nr. R2-2033 pateikė informaciją apie galiojančiuose teisės aktuose nustatytą teisinį reglamentavimą, susijusį su šilumos ir karšto vandens tiekimo kainų, šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifų nustatymu, išdėstoma minėtoji Energetikos ministerijos pozicija ir Komisijos nuomonė dėl šilumos punkto įrenginių remonto, atnaujinimo, keitimo išlaidų apmokėjimo.

18.2. Energetikos ministerija ir Inspekcija laikotarpiu 2010-2014 m. nebuvo gavusi Pareiškėjo prašymų, paklausimų ar skundų, susijusių su Skunde nurodyta problema dėl šilumos punkto įrenginių priežiūros ar remonto ir apmokėjimo už šiuos darbus, todėl atsakymų Pareiškėjui neteikė.

18.3. Savivaldybė nebuvo gavusi Pareiškėjo prašymų, paklausimų ar skundų, susijusių su Skunde nurodyta problema dėl Namų šilumos punkto įrenginių priežiūros ar remonto ir apmokėjimo už šiuos darbus, todėl atsakymų šiuo klausimu Pareiškėjui neteikė.

Savivaldybė buvo gavusi kitų asmenų skundų dėl šilumokaičio pakeitimo kitame daugiabučiame name (...) ir apmokėjimo už šiuos darbus. Atsakydama į minėtus skundus Savivaldybė nurodė, kad dėl šilumokaičio pakeitimo daugiabučiame name ... ir apmokėjimo už šiuos darbus yra nustatyta tvarka priimtas minėto namo butų savininkų sprendimas, todėl „administratoriaus renkamas mokestis už šilumokaičio pakeitimą yra teisėtas, kurį privalo mokėti visi [...] namo butų ir kitų patalpų savininkai“ (šios pažymos 12.3, 12.6.2 punktai).

18.4. Įvertinus išdėstyta, konstatuotina, kad *nėra tikslios Skunde nurodytos aplinkybės* dėl valstybės institucijų (Komisijos, Energetikos ministerijos, Inspekcijos) veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo keliamą problemą dėl jo Name neatliktų šilumokaičio keitimo darbų ir reikalavimo už juos apmokėti. Valstybės institucijos Pareiškėjo skundų dėl šilumos punkto įrenginių priežiūros ar remonto ir apmokėjimo už šiuos darbus nebuvo gavusios ir atsakymų Pareiškėjui neteikė. Komisijos, Energetikos ministerijos, Savivaldybės raštuose, kurie buvo pateikti Seimo kontrolieriui ir kurie, manytina, buvo žinomi Pareiškėjui ir dėl to skundžiami (pvz. šios pažymos 4.2.1 punktas), buvo vertinamos kitos, bet ne su Pareiškėju (jo Namu) susijusios aplinkybės, buvo išdėstyta minėtųjų institucijų nuomonė klausimais, keliamais ir Skunde – dėl šilumos punkto įrenginių, priklausančių ne daugiabučio namo butų savininkams, priežiūros ar remonto darbų vykdymo ir daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų prievolės apmokėti už šiuos darbus. Komisija, Energetikos ministerija, Inspekcija, Savivaldybė pateikė informaciją apie teisės aktuose nustatytą teisinį reglamentavimą, susijusį su Pareiškėjo keliamą problema, bei šių institucijų specialistų nuomonę (poziciją), kuri niekaip nepaveikė Pareiškėjo konkrečių teisių ar interesų, t. y. Pareiškėjas skundžia valstybės institucijų nuomonės, kurios nėra laikytinos viešojo administravimo subjekto valiniu patvarkymu (sprendimu) ir nesukelia Pareiškėjui *konkrečių* teisių pasekmių. Vadinasi, minėtos institucijos neatliko veiksmų (nepriėmė sprendimų), sudarančių pagrindą spręsti, jog buvo netinkamai išnagrinėti Pareiškėjo skundai, pažeista skundų nagrinėjimo

tvarka ar pažeistos Pareiškėjo teisės, įskaitant teisę gauti informaciją, vadinasi nėra pagrindo teigti, jog nagrinėjamu atveju buvo pažeistos Pareiškėjo teisės.

19. Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas gyvena daugiabučiame name, esančiame ... (Name). Šiame Name nebuvo atliekami jokie šilumos punkto remonto ar keitimo darbai, Name gyventojams, taip pat ir Pareiškėjui nebuvo teikiami reikalavimai apmokėti už neatliktus Name šilumokaičio pakeitimo darbus. Savivaldybė Seimo kontrolierių informavo, kad atlikus Name administratoriaus UAB „A“ veiklos patikrinimą, nebuvo nustatyta pažeidimų, kurie atitiktų nurodytuosius Pareiškėjo skunde, todėl nagrinėjamo Skundo kontekste konstatuotina, kad Pareiškėjo teisės nebuvo pažeistos.

20. Šilumokaičio keitimo darbai buvo vykdomi kitame daugiabučiame name, esančiame Skundų iš šio namo gyventojų dėl šilumokaičio keitimo ir apmokėjimo už šiuos darbus Seimo kontrolierių įstaigoje nebuvo gauta. Pareiškėjas nepateikė ir Skundo tyrimo metu nebuvo gauta jokių dokumentų, patvirtinančių, kad Pareiškėjas turi teisę atstovauti kitų asmenų (pvz. kito gyvenamojo namo butų savininkų) interesams ar veikti jų vardu. Todėl nagrinėjamo Skundo kontekste konstatuotina, kad Pareiškėjas neturi teisinio suinteresuotumo.

21. Įvertinus tai, kas išdėstyta šios pažymos 18 – 20 punktuose, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 13 straipsniu, numatančiu, kad asmuo turi teisę pateikti skundą Seimo kontrolieriui, jeigu mano, kad viešojo administravimo institucijų piktnaudžiavimo ir (arba) biurokratiniais veiksmais (neveikimu) yra pažeidžiamos jo teisės ar laisvės, **Skundas atmetinas kaip nepagrįstas.**

22. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad tuo atveju, jeigu Pareiškėjo gyvenamajame Name būtų vykdomi šilumos punkto įrenginių, priklausančių ne daugiabučio namo butų savininkams, priežiūros ar remonto darbai ir būtų reikalaujama Pareiškėjo (ir kitų Name butų ir kitų patalpų savininkų) apmokėti už šiuos darbus, Name administratorius ar šilumos punkto įrenginių prižiūrėtojas atliktų kitus veiksmus ar priimtų sprendimus, kurie Pareiškėjo manymu, pažeistų jo teises, nepavykus nesutarimų išspręsti su Name administratoriumi ir/arba šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtoju, Pareiškėjas skundą gali pateikti Savivaldybei (dėl Savivaldybės paskirtų daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos) arba kitoms viešojo administravimo institucijoms, nurodytoms Šilumos ūkio įstatymo 21 straipsnyje (žr. šios pažymos 15.3 punktą). Kilus ginčams dėl konkrečių nustatytų mokėjimų Pareiškėjui, šie klausimai sprendžiami teismine tvarka.

23. Įvertinęs Skundo tyrimo metu gautus dokumentus, informaciją ir nustatytas aplinkybes, atsižvelgęs į Pareiškėjo keliamos problemos aktualumą ir reikšmingumą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 21 punktu, Seimo kontrolierius sprendžia, kad tikslinga pasisakyti dėl Energetikos ministerijos, Valstybinės energetikos inspekcijos, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiksmų, sprendžiant Skunde nurodytas problemas.

24. Įvertinus tyrimo metu gautus dokumentus ir informaciją, nustatyta, kad:

24.1. Energetikos ministerija yra nurodžiusi, kad „Ministerija [...] yra ne kartą išdėsčiusi savo oficialią poziciją dėl dabartinės šilumos punktų remonto sąnaudų apmokėjimo tvarkos, pagal kurią kitus papildomus ir į Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos apraše [...] (Apraše), privalomųjų priežiūros darbų sąrašą neįtrauktus šilumos punkto remonto ir atstatymo darbus privalo atlikti šilumos punkto savininkas savo lėšomis, kurias vėliau turėtų padengti daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai. Įmokų dydis ir apmokėjimo terminas turėtų būti suderintas šilumos punkto savininko ir daugiabučio namo butų savininkų tarpusavio susitarimu.“

(toliau vadinama – Pozicija) (šios pažymos 8.12.2, 9.4, 9.6, 11.7 punktai). Į šią Ministerijos Poziciją atsižvelgė ir ją nurodė savo raštuose kiti viešojo administravimo subjektai (Komisija, Inspekcija, Savivaldybės administracija), teikę informaciją Pareiškėjui ir kitiems asmenims, tačiau būtent su šia Pozicija nesutinka Pareiškėjas, pateikęs Skundą Seimo kontrolieriui;

24.2. Komisija yra nurodžiusi, kad iš šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalių tarifų yra apmokama tik už atliktus darbus, numatytus Apraše. Apraše (žr. šios pažymos 16.2 punktas) nurodyta, kad privalomiesiems šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) darbams priskiriami ne tik pastato šildymo ir karšto vandens sistemos kontrolės ir parametrų reguliavimo, techninės apžiūros ir būsenos atkūrimo veiksmai, bet ir prevencinės priežiūros darbai, t. y. „komponento (įrenginio) pakeitimas, kapitalinis remontas ar modernizavimas“, apimantys taip pat ir techninio aptarnavimo veiksmus, atliekamus defektams (potencialiems gedimams) nustatyti ar išvengti.

Siekiant suderinant įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatas su Įstatymo nuostatomis, įsigaliojusiomis nuo 2011-11-01, Komisija panaikino šilumos kainų diferencijavimą pagal nuosavybės teisės subjektą, o taip pat ir daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros maksimalių tarifų diferencijavimą, todėl teisės aktuose liko nepakankamai reglamentuoti klausimai, susiję su šilumos punktų, priklausančių karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, remonto, pakeitimo, atnaujinimo darbų apmokėjimu (šios pažymos 8.5, 8.8, 8.10 ir kt. punktai).

24.3. Komisija ir Inspekcija Energetikos ministerijai buvo ne kartą nurodžiusios, jog būtina tobulinti daugiabučių namų šilumos punktų įrenginių, kurie nuosavybės teise priklauso šilumos tiekėjui ar tretiesiems asmenims (ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams), remonto, keitimo ir apmokėjimo už šiuos darbus teisinį reglamentavimą (pvz. šios pažymos 8.10, 8.11, 10.3, 10.4 punktai), t. y. valstybės institucijos pripažįsta, kad galiojantys teisės aktai nepakankamai reglamentuoja procedūras ir tvarką bei subjektų teises ir pareigas, kuomet yra sprendžiamas klausimas dėl šilumos punktų įrenginių būklės atkūrimo, įrenginių keitimo ar remonto, įskaitant šilumos punktų rekonstrukcijos, atnaujinimo, pakeitimo darbų apmokėjimo.

24.4. Energetikos ministerija savo raštuose yra pateikusi oficialią Poziciją (šios pažymos 25.1 punktas), kurią bando aiškinti bendrosiomis civilinius teisinius santykius (įskaitant faktinius, nesutartinius panaudos, bendraturčių ir kt. teisinius santykius) reglamentuojančiomis teisės normomis, tačiau pati Ministerija ir kitos valstybės institucijos, teikusios Ministerijai pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo (Komisija, Inspekcija), pripažįsta, kad yra šilumos ūkio subjektų santykių teisinio reguliavimo „neapibrėžtumas“. Įvertinus išdėstytą bei Energetikos ministerijos kompetenciją, apibrėžtą Ministerijos nuostatuose, galiojančių teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad Energetikos ministerijos, Komisijos, Inspekcijos raštuose išdėstyta Pozicija nėra pagrįsta teisės aktų nuostatomis, o aiškinti teisės aktų, juo labiau plečiamai, minėtos institucijos neturi teisės.

24.5. Inspekcija Seimo kontrolieriui nurodė „[...]“ pagal formuojamą teismų praktiką, galima teigti, kad teismai taip pat pasisako, jog namo bendrosios inžinerinės įrangos išlaikymas yra namo bendraturčių nuosavybė (pavyzdžiui, Kauno apygardos teismas 2014 m. sausio 7 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 2A-161-555/2014 [...])“ (šios pažymos 10.9 punktas). Pažymėtina, kad nurodytoje civilinėje byloje nagrinėjamos aplinkybės nėra tapačios Skunde keliamiems klausimams. Minėtoje civilinėje byloje nebuvo aptariami klausimai, susiję su šilumos punkto įrenginių nuosavybės teise (t. y. jų priklausymu šilumos tiekėjui ar kitam asmeniui, o ne daugiabučio namo savininkams), ir, atsižvelgus į tai, daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų prievole apmokėti šilumos punkto įrenginių, kurių jie nevaldo nuosavybės teise, remonto ar pakeitimo darbų išlaidas.

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos Aukščiausiojo teismo formuojama praktika taip pat susijusi su daugiabučio namo butų ir kitų patalpų *savininkų, kaip bendraturčių*, prievolėmis daugiabučio namo (bendrojo turto) atžvilgiu (pvz. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. spalio 7 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-425/2013 nurodyta: „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, pasisakydamas dėl daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų pareigų konkrečiais atvejais, yra konstatavęs, kad [...] *bendraturtis* privalo proporcingai prisidėti prie visų išlaidų, skirtų namui

bei bendrosios dalinės nuosavybės objektams išlaikyti, išsaugoti, atnaujinti, jų būtinoms pagerinimams atlikti, [...]“ (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2009 m. lapkričio 27 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *UAB „D“ v. E*, bylos Nr. 3K-7-515/2009).

Įvertinus išdėstyta, abejotina Inspekcijos teiginių, kad formuojama teismų praktika atitinka Poziciją, nurodytą Ministerijos, Inspekcijos, Komisijos raštuose, pagrįstumu.

24.6. Energetikos ministerija, atsižvelgusi į valstybės institucijų, šilumos ūkio srities įmonių, vartotojų skundus ir pastabas dėl Šilumos ūkio įstatymo nuostatų, įsigaliojusių nuo 2011-11-01, praktinio taikymo problemų, dar 2012 m. pripažino būtinybę tikslinti esamą teisinį reglamentavimą. Ministerija buvo parengusi teisės aktų pakeitimo projektus, tačiau jie nebuvo patvirtinti (šios pažymos 8.13.2, 9.3, 11.7, 13 punktai). Energetikos ministerija Seimo kontrolieriui buvo nurodžiusi, kad „Įstatymo pakeitimo nuostatų sąlygotą šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas bus siekiama spresti įstatyminiu lygmeniu, t. y. inicijuojant Šilumos ūkio įstatymo pataisas, taip užtikrinant teisės aktų hierarchijos principą ir neaplečiant įstatymo nuostatų taikymo įgyvendinančiais teisės aktais“ (šios pažymos 9.12, 13.2, 14.4 punktai), tačiau Ministerija nepateikė informacijos apie tai, ar planuotieji veiksmai buvo/yra atliekami. Šiuo metu Teisės aktų registro teisės aktų projektų posistemėje nėra įregistruotų teisės aktų projektų, kuriais būtų siekiama tikslinti minėtosios srities teisinį reglamentavimą;

24.7. Įvertinus išdėstyta, konstatuotina, kad Energetikos ministerija, neturėdama teisės aiškinti teisės aktų, nurodo savo „oficialią Poziciją“, į kurią atsižvelgia kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, tačiau Ministerijos ir kitų institucijų nurodoma Pozicija nėra įtvirtinta teisės aktais, todėl laikytina pagrįsta Pareiškėjo Skunde keliamą problemą, kad teisės aktuose nėra aiškiai nurodyta, jog daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai privalo apmokėti šilumos punkto įrenginių pakeitimo, atnaujinimo išlaidas, kai šilumos punkto įrenginiai nuosavybės teise priklauso šilumos tiekėjui ar tretiesiems asmenims, t. y. ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams.

25. Energetikos ministerija, Komisija, teikdamos informaciją Seimo kontrolieriui, nurodė, jog daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojų veiklos kontrolę bei skundų, susijusių su šilumos ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veikla ar neveikimu priskirta Inspekcijai (šios pažymos 8.8, 9.8 punktai). Inspekcija nurodė, kad jai priskirti tik techninio, eksploatacinio pobūdžio, bet ne finansinio, kompensacinio ir pan. klausimai (šios pažymos 10.4 punktas).

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba nurodė, kad savivaldybės pagal joms suteiktą kompetenciją prižiūri daugiabučius namus administruojančių įmonių veiklą ir nagrinėja ginčus dėl šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros atlikimo tvarkos (šios pažymos 11.4 punktas), tačiau vadovaujantis Šilumos ūkio įstatymu, daugiabutį namą administruojanti įmonė šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūrą gali vykdyti pati arba sudaryti sutartį dėl tokių paslaugų, t. y. už daugiabučio namo administravimą ir šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrą (eksploatavimą) gali būti atsakingi skirtingi asmenys (įmonės). Tokiu atveju turėtų būti vykdoma ir veiklos, susijusios su šilumos punkto įrenginių būklės atkūrimu, įrenginių keitimu ar remontu ir šių darbų apmokėjimu, priežiūra ir kontrolė, tačiau tyrimo metu gauta informacija patvirtina, kad viešojo administravimo subjektų vykdoma priežiūra (kontrolė) neapima tam tikrų minėtos veiklos sričių, dėl kurių yra keliamą problema ir Skunde. Šią aplinkybę pavirtina ir tai, kad institucijų turima informaciją apie daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros vykdymą nesutampa, pvz. iš tyrimo metu gautos informacijos nėra aišku, kokių juridiniu pagrindu yra vykdoma Namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūra: vadovaujantis sutartimi su daugiabučio namo valdytoju (kaip nurodė Inspekcija, šios pažymos 10.10 punktas), ar administraciniu aktu dėl daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo (kaip nurodė Savivaldybė, šios pažymos 12.4 punktas). Be to, Inspekcija nurodė (šios pažymos 10.1 punktas), kad neturi tokių dokumentų, kuriais vadovaujantis nustatomi daugiabučio namo šilumos punkto priežiūros (eksploatavimo) paslaugų ir šilumokačio remonto (pakeitimo) darbai ir jų apmokėjimas, tarifai.

Įvertinus išdėstyta, darytina išvada, kad nėra vieningos valstybės institucijų nuomonės dėl viešojo administravimo subjekto, prižiūrinčio, kontroliuojančio veiklą susijusią su šilumos punkto įrenginių remontu, atnaujinimu, pakeitimu ir apmokėjimu už šiuos darbus, bei nagrinėjančio šios srities ginčus, taigi, teisės aktuose minėti klausimai nėra reglamentuoti aiškiai ir nedviprasmiškai. Minėta situacija patvirtina Skunde nurodytos problemos aktualumą ir kelia abejonių, ar konkrečiu atveju būtų efektyviai ginamos daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų – šilumos vartotojų teisės ir interesai.

26. Iš Skundo tyrimo metu gautų ir kitų su Skundo tyrimu susijusių dokumentų bei informacijos nustatyta, jog jau daugiau kaip *dvejus* metus Energetikos ministerijai buvo žinoma Skunde keliama šilumos ūkio srities problematika. Kaip nurodyta šios pažymos 24.6 punkte, Energetikos ministerija Seimo kontrolieriui nepateikė informacijos apie tai, ar nurodytieji teisės aktų nuostatų tobulinimo veiksmai buvo / yra atliekami. Darytina išvada, kad Skunde iškeltos problemos, susijusios su šilumos punktų įrenginių, priklausančių šilumos tiekėjams ar tretiesiems asmenims, remontu, atnaujinimu ir šių darbų apmokėjimu, iki šiol nebuvo išspręstos ir nėra aišku, ar yra bandoma šias problemas spręsti.

27. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad „Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; [...] įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, [...].“; „konstituciniu teisinės valstybės principu turi būti vadovaujama tiek kuriant teisę, tiek ją įgyvendinant“ (Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d. nutarimas, 2006 m. sausio 16 d. nutarimas).

28. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą, kuris įtvirtintas Konstitucijoje, numatant, kad valdžia tarnauja žmonėms. „Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Teisinio saugumo principas – vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų, reiškiantis valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius“ (Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d. nutarimas, 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo nutarimuose taip pat ne kartą yra akcentavę atsakingo valdymo (gero administravimo) principą, viešojo administravimo subjektų prievolę įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Viešojo administravimo įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti šią Konstitucijos nuostatą ir nurodo, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje privalo vadovautis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Teismai yra nurodę, kad „[...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“ (pvz. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012)

29. Įvertinus tai, kas išdėstyta šios pažymos 24, 25, 26 punktuose, atsižvelgus į teismų

praktiką (šios pažymos 27, 28 punktai), darytina išvada, kad Energetikos ministerija, matydama problemą, susijusią su šilumos punktų įrenginių, priklausančių šilumos tiekėjams ar tretiesiems asmenims, remontu, atnaujinimu ir apmokėjimu už šiuos darbus, ir turėdama atitinkamą kompetenciją formuoti valstybės politiką ir ją įgyvendinti šilumos ūkio bei vartotojų interesų (šiuo atveju – daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų interesų) apsaugos srityje, rengti šios srities teisės aktus (teisės aktų projektus), nesiėmė pakankamų priemonių ir veiksmų nustatyti problemai spręsti, teisiniam reglamentavimui tobulinti.

Atsižvelgus į tai, kad Istatymo pakeitimo nuostatos, susijusios su šilumos punktų priskyrimo daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektams ir draudimu į šilumos kainas įskaičiuoti sąnaudas, susijusias su pastato vidaus sistemomis, įsigaliojo 2011-11-01, t. y. daugiau nei prieš dvejus metus, į tai, kad teisinis reglamentavimas šioje srityje nėra pakankamas (šios pažymos 24, 25 punktai), Energetikos ministerija nesiėmė pakankamų priemonių ir veiksmų nustatyti problemai spręsti, teisiniam reglamentavimui tobulinti, darytina išvada, kad Ministerijos funkcijos jai priskirtoje srityje nebuvo tinkamai vykdomos, Energetikos ministerijoje nebuvo tinkamai vykdomos įstatymų nuostatos, buvo vilkinamas sprendimų priėmimas, tokiu būdu buvo pažeisti iš Konstitucijos kylantys teisės principai (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principai (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia ir kt.). Tokioje Energetikos ministerijos veikloje išvėgtini biurokratizmo požymiai.

30. Viešojo administravimo subjekto vidaus administravimo tikslas – užtikrinti, kad viešojo administravimo subjektas galėtų tinkamai atlikti viešojo administravimo funkcijas (Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalis). Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi Viešojo administravimo įstatyme nurodytais viešojo administravimo principais, įskaitant subsidiarumo principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 7 punktas), t. y. pats viešojo administravimo subjektas pasirenka vidaus organizacines priemones ir išteklius, kad galėtų tinkamai atlikti jam pavestas funkcijas.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, Energetikos ministerijai siūlytina atkreipti dėmesį į nustatytas biurokratizmo apraiškas ir užtikrinti, kad ministerijos kompetencijai priskirti klausimai būtų sprendžiami laiku ir efektyviai, prireikus priimant sprendimus dėl ministerijos darbo organizavimo, planavimo tobulinimo. Analogiški siūlymai (rekomendacijos) Ministerijai buvo pateikti taip pat ir *Seimo kontrolieriaus 2014-04-30 pažymoje Nr. 4D-2014/2-154.*

31. Įvertinus išdėstyta, atsižvelgus į tai, kad Energetikos ministerija formuoja valstybės politiką šilumos ūkio, energijos vartotojų teisių apsaugos srityse, užtikrina šios politikos įgyvendinimą, rengia įstatymų ir kitų teisės aktų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, sprendimų ir rezoliucijų projektus Energetikos ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais, į tai, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija vykdo energijos vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą, į tai, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba koordinuoja vartotojų teisių apsaugos institucijų veiklą vartotojų teisių apsaugos srityje, teikia pasiūlymus dėl vartotojų teisių apsaugos tobulinimo, siūlytina Energetikos ministerijai kartu su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba:

imtis konkrečių priemonių (priimti, pakeisti teisės aktus, parengti teisės aktų projektus, užtikrinti parengtų projektų suderinimą su kitomis įgaliotomis institucijomis, projektų pateikimą Vyriausybei ir Seimui), užtikrinant Ministerijos raštuose išdėstytos pozicijos atitikimą galiojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams ir pašalinančių dėl šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas, susijusias su daugiabučių namų šilumos punktų įrenginių, kurie nuosavybės teise priklauso šilumos tiekėjui ar tretiesiems asmenims (ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams), remontu, atnaujinimu, pakeitimu ir

apmokėjimu už šiuos darbus, taip pat minėtą veiklą prižiūrinčio (kontroliuojančio) viešojo administravimo subjekto kompetencijos nustatymu, daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų – šilumos vartotojų teisių ir interesų apsaugos užtikrinimu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

32. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, Energetikos ministerijos, Valstybinės energetikos inspekcijos pareigūnų veiklos (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo keliamą problemą, susijusią su šilumokaičio remontu ir (arba) jo pakeitimu/ nepakeitimu Pareiškėjo Name ir kituose Joniškio miesto daugiabučiuose namuose ir apmokėjimu už šiuos darbus, at mesti kaip nepagrįstą.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

33. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 17 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

33.1. **Energetikos ministerijai** kartu su **Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba** – imtis konkrečių priemonių (priimti, pakeisti teisės aktus, teikti teisės aktų projektus, užtikrinti parengtų projektų suderinimą su kitomis įgaliotomis institucijomis, projektų pateikimą Vyriausybei ir Seimui), užtikrinant Ministerijos raštuose išdėstytos pozicijos atitikimą galiojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams ir pašalinančių dėl šilumos ūkio subjektų santykių reguliavimo teisinio neapibrėžtumo kilusias praktines problemas, susijusias su daugiabučių namų šilumos punktų įrenginių, kurie nuosavybės teise priklauso šilumos tiekėjui ar tretiesiems asmenims (ne daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams), remontu, atnaujinimu, pakeitimu ir apmokėjimu už šiuos darbus, taip pat minėtą veiklą prižiūrinčio (kontroliuojančio) viešojo administravimo subjekto kompetencijos nustatymu, daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų – šilumos vartotojų teisių ir interesų apsaugos užtikrinimu;

33.2. **Energetikos ministerijai** – pakartotinai atkreipti dėmesį į nustatytas biurokratizmo apraiškas ir užtikrinti, kad ministerijos kompetencijai priskirti klausimai būtų sprendžiami laiku ir efektyviai, prireikus priimant sprendimus dėl ministerijos darbo organizavimo, planavimo tobulinimo.

Vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, prašytume šias rekomendacijas išnagrinėti ir apie jų nagrinėjimo rezultatus informuoti (pateikiant patvirtinančius dokumentus) **iki 2014-07-15**.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas